

Vredes Magazine

Jaargang 1 nummer 2
Prijs euro 2,50

Kernwapens Weg!, jaargang 24 nummer 1
VD AMOK jaargang 17, nummer 1
Vredeskoerier 't Kan Anders jaargang 31 nummer 2

In dit nummer:
Kosovo: Riskante zelfbeschikking
Verwerpen pacifisten geweld?
Anti-terreurwet leidt tot onrecht
Onderzoeksdossier Afghanistan

COLOFON INHOUD

Vredesmagazine

Gezamenlijke uitgave van:

Haags Vredesplatform (HVP), Humanistisch Vredesberaad (HVB), Vereniging Pais, Samenwerkingsverband Stop de Wapenwedloop, Antimilitaristisch Onderzoekskollektief VD Amok, Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) afdeling Nederland

Redactie

Jan Bervoets, Hans Feddema, Kees Kalkman, Klaas Meijer, Jan Schaake, Barbera Smedema, Guido Schokker, Egbert Wever

Redactieadres

Obrechtstraat 43 3572 EC Utrecht tel. 030 8901341 epost info@vredesmagazine.nl

Artikelen naar redactie@vredesmagazine.nl

Kopijsluiting volgend nummer 1 juni 2008

Aan dit nummer werkten naast de auteurs mee
David-Jan Donner, Tjark Reininga

De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van een geplaatst stuk

Fotoredactie

Hans Bouton, Anne Vaillant

Fotografen en illustratoren

Wim de Boer, Joop Blom, Karin van Haasteren, Robert Kluyver/Gemak, Len Munnik, Boyd Noorda, Anne Vaillant, Arber Vökrri

Vormgeving

René Oudshoorn

Drukker

Drukkerij Mezclado, Tilburg

Abonnementen

Interesse of aanmelding voor een abonnement op Vredesmagazine kan kenbaar gemaakt worden bij de redactie van Vredesmagazine of bij een deelnemende organisatie.

De prijs voor een jaarabonnement (4 nummers) zal waarschijnlijk € 10 worden.

Adressen en websites

HVP: Postbus 10500 2501 HM Den Haag 070 3251102

hvp2008@ddh.nl www.haagsvredesplatform.nl

HVB: Postbus 75490 1070 AL Amsterdam 0648 233329

info@humanistischvredesberaad.nl

www.humanistischvredesberaad.nl

Pais: Vlamingsstraat 82 2611 LA Delft 015 2121694

pais@worldmail.nl www.vredesbeweging.nl

Stop de Wapenwedloop: Postbus 51136 1007 EC Amsterdam
geen@kernwapens.nl www.kenwapensweg.nl

VD Amok: Obrechtstraat 43 3572 EC Utrecht 030 2714376

vdamok@antenna.nl www.vdamok.nl

WILPF: Secretariaat Obrechtstraat 43 3572 EC Utrecht

www.wilpf.nl

Voorpagina: voor de première van de Ghandimusical, foto:
Joop Blom

ISSN 1876-0724

4 Het recht op zelfbeschikking mag Kosovo niet worden onthouden
Howard Clark

6 Risicovolle gelegenheidspolitiek
Hans Feddema

7 Geweldsdenken en militarisering:
Verloren vredesdividend
Rein Heijne

8 Democratie in Afrika:
We komen van onze leiders, eenmaal verkozen, niet meer af
Hans Feddema

10 Verwerpen pacifisten alle geweld?
Wat u altijd al had willen weten over de vredesbeweging
Pais

11 Stop de oorlog in Irak met een verkeersbord:
De bezweringen van Rashad Selim
Jan Bervoets

12 Anti-terreurwet leidt tot onrecht
Interview met mensenrechtenactiviste Astrid Essed
Barbara Smedema

15 Zestig jaar na Nakba
Dag van internationale solidariteit met Palestijnse vrouwen
Barbara Smedema

16 Wie wordt de journalist voor de vrede 2008?
Anke Polak

17 Gandhi de Musical
Interview met de bedenkers en de spelers met een fotopagina
Barbara Smedema

21 Onderzoeksdossier VD AMOK: Afghanistan
Fazel Ahmad, Janny Beekman, Han Deggeller, Kees Kalkman, Karel Koster, Klaas Meijer

En verder:

- 10 Spektakel *column Fred van der Spek*
- 16 Toen was dat heel normaal *column Harry Zevenbergen*
- 20 Springstof *Martin Broek, Frank Slijper en Wendela de Vries*
- 29 Prins Harry in Afghanistan *strip Ka*
- 33 Korte berichten *Chris Geerse, Kees Kalkman*
- 35 Gaza open, muren slopen - Manifestatie op het Buitenhof
- 35 Boekaankondigingen *Kees Kalkman, Karel Koster*
- 36 Vredesgedicht *samenstelling Guido Schokker*

Voor de Lange Vrede. Eensgezind tegen 'Long War'

Dit tweede proefnummer van VredesMagazine weerspiegelt de vastbeslotenheid van de samenwerkende vredesorganisaties om de handen ineen te slaan en aldooende een tegenmacht te vormen tegen wat het Pentagon de 'Long War' noemt, de nieuwe naam van de 'War on Terror'. Achter die naam gaat de strategie schuil waarin de Verenigde Staten de wereld en vooral de olievoorraden blijven domineren. Het is de strategie waarin de Balkanisering van Joegoslavië past (recentelijk nog Kosovo), de uitbreiding van de NAVO met de nieuwe militaire bases rond Rusland en China, de invallen in Afghanistan, Irak en wie weet Iran. Deze 'Long War' wordt onze rode draad en krijgt vanaf het volgende nummer een vaste rubriek.

Zoals gezegd wil VredesMagazine de tegenmacht tegen deze 'Long War' ondersteunen en dus een beweging ondersteunen voor de 'Long Peace'. Een ondersteuning die zich volgens ons als volgt zou moeten karakteriseren:

- 1 Organisatie van geweldloos, machtig verzet.** Daarmee wist bijvoorbeeld Gandhi door massamobilisatie India te dekoloniseren en groeiden tal van kleine groepjes na jarenlange inspanning uit tot grotere bewegingen die overigens soms weer net zo snel ten onder gingen als dat ze waren opgekomen. Een blad als VredesMagazine kan de continuïteit en de motivatie helpen versterken.
- 2 Nieuwe actievormen.** Grote massa's blijven van fundamenteel belang. Maar we moeten ons niet alleen richten op grotere demonstraties waarbij alleen vlak voor de besluitvorming de spandoeken worden uitgerold. We willen een 'full spectrum beweging' ondersteunen, die zich ook kleden kan in driedelig grijs of in anarchistisch zwart. Lobbies en acties in het centrum van de macht die we met dit blad graag inhoudelijk ondersteunen.

- 3 Multimedia communicatie.** De tijd van drukwerk is zeker niet voorbij. De actiekrant tegen de oorlog in Afghanistan in 350.000 exemplaren heeft zeker zijn nut bewezen. Velen lezen liever een mooi vormgegeven VredesMagazine in de trein dan een verzameling printjes. Voor snelle informatie is Internet echter beter, ook voor de pers. Met een website of e-mail kun je sneller mobiliseren en handtekeningen ophalen dan van deur tot deur of op de markt. En aan de einder wenken Internet-Radio en Internet-TV.

- 4 Macht met brede bondgenootschappen.** Links is sterk vertegenwoordigd in onze aanhang en heel links naar verhouding heel sterk. Ons blad moet bijdragen aan eenzijdigheid te doorbreken door bredere progressieve partners, zoals vakbonden, milieubeweging en ontwikkelingsorganisaties te betrekken bij ons vredeswerk.

- 5 Doordringen tot de opinievormers: onze vrienden zitten overal.** We gaan de opinieleiders als oud-politici, oud-militairen en oud-diplomaten interviewen en om bijdragen vragen. Niet alleen om onze tegenstanders te leren kennen, maar ook omdat onze vrienden overal zitten. Het is zinvoller om onze betrokkenheid over en weer te delen dan elkaar te blijven verketteren. Daarvoor willen we ook samenwerken met universiteiten, onderzoeksinstituten en wetenschappelijk bureaus van progressieve partijen. Om ook door andere opinieleiders gelezen te worden moeten we eisen stellen aan toonzetting en vormgeving. Wel radicaal, maar gefundeerd en met een fraaie, strakke vormgeving. Strijdbaarheid met kwaliteit.

We hopen dat u ons hierop wilt beoordelen. Wij gaan er voor.

De redactie

Herdenkingstocht "5 jaar oorlog" van Delft naar Den Haag foto Boyd Noorda

Het recht op zelfbeschikking mag Kosovo niet worden onthouden

Na alles wat er gebeurd is mag van Kosovaarse Albanezen niet verwacht worden dat ze bij Servië blijven. Maar er is veel meer nodig dan een Onafhankelijkheidsverklaring om van Kosovo een oord te maken waar mensen willen wonen. Westerse vredesactivisten zijn geneigd de kwestie Kosovo in de context te plaatsen van een algemene kritiek op Amerikaans interventionisme en de rol van de NAVO. Maar de betrokkenheid van de internationale vredesbeweging gaat terug tot de dagen dat Kosovo goeddeels genegeerd werd en niemand de Kosovaarse Albanezen aanmoedigde de onafhankelijkheid uit te roepen, zelfs het naburige Albanië niet. Vanuit dat bredere perspectief wil ik aangeven hoe de Albanezen in Kosovo in de steek gelaten zijn en de situatie die zij als een Servische bezetting hebben ervaren, moesten verdragen.

Vredesbewegingen zijn doorgaans kritisch over nationalisme en weinig enthousiast voor de roep om zelfbeschikking, tenzij er sprake is van bevrijding van kolonialisme. Aangezien we elders opkomen voor de multiculturele samenleving gaat bij ons de akelige logica van het nationalisme in voormalig Joegoslavië – dat iedere etnische groep zijn eigen gebied moet hebben – er niet in. Het is echter gevaarlijk om een volk het zelfbeschikkingsrecht te onthouden, om het te veroordelen tot een leven in onderwerping, en dat is wat er in de twintigste eeuw in Kosovo gebeurd is. Dat zaait frustratie en bitterheid in het onderworpen volk en staat de overheerser toe zijn praktijken voort te zetten. Ik geloof dat de staat Servië, vanwege haar vervolging van de Albanezen in Kosovo, haar rechten op de soevereiniteit daar verspeeld heeft – rechten die sowieso dubieus waren en gebaseerd op de bloedige verovering van 1912 en de meedogenloze “pacificatie” van 1944/45.

De strijd van Kosovo voor onafhankelijkheid

Vanaf 1991 zijn alle republieken behalve Servië uit Joegoslavië getreden. Daarbij beloofden zij zich niet in de Servische aangelegenheden te zullen mengen, waarmee Kosovo in de steek werd gelaten. Ook de leiders in de rest van de wereld legden zich bij de Servische bezetting neer. ‘Hadden wij maar olie gehad ...’ verzuchtten de Kosovaarse Albanezen nadat de invasie in Koeweit de oorlog tegen Irak had uitgelokt. In deze situatie organiseerden de Kosovaarse Albanezen in september 1991 een referendum waarin

87% van de kiezers in Kosovo zich uitsprak voor het uitroepen van Kosovo tot onafhankelijke en soevereine staat.

Buitenlandse vredesactivisten maakten in deze tijd melding van een schrikwekkende ontkenning van de Albanese rechten:

- * na de intrekking van de autonome status raakte meer dan 80% van de Albanese werknemers zijn baan kwijt;

- * het Servisch werd de enige officiële taal en leraren die weigerden het curriculum van Belgrado te doceren werden ontslagen en uit de scholen gezet;

- * de ongelooflijke wreedheid van de politie;

maar ook van hoopgevende signalen:

- * het vasthouden aan de geweldloze strijd door de Kosovaarse Albanezen

- * de wens de meest verschrikkelijke kanten van de Kosovaarse cultuur te hervormen (zoals de bloedwraak en het gebrek aan opleiding voor vrouwen).

Gemiste kansen

De geweldloze strijd van de Kosovaarse Albanezen in de vroege jaren negentig schiep de ruimte voor internationale organisaties om zich met dit conflict bezig te houden. Op dat moment wilden de leiders van de Kosovaarse Albanezen een onafhankelijke neutrale en gedemilitariseerde staat met open grenzen. Om de oorlog af te wenden waren zij echter bereid over minder vergaande doelen te onderhandelen – zo lang dat maar niet zou leiden tot onderworpenheid aan Servië. In 1993 stelde “president” Ibrahim Rugova voor om Kosovo tot een protectoraat van de Verenigde Naties te maken. Adem

Demaçi, Kosovo's beroemdste langdurige politieke gevangene, stelde voor dat Kosovo een gelijkwaardige partner zou worden in een federatie van de drie republieken Servië, Montenegro en Kosovo.

Op hetzelfde moment begonnen de Servische nationalistinnen in te zien dat het plan Kosovo te her-Serviëren onrealistisch was en gedoemd te mislukken. Ook zij begonnen over onderhandelingsvoorstellen te denken. Wat nu als de 'decentralisatie' van Kosovo te boek staat begon in de jaren negentig als een voorstel tot 'kantonisering'.

De internationale diplomatie hield er echter aan vast dat de Albanen in Kosovo zich moesten neerleggen bij de door Servië opgelegde 'werkelijkheid'. Nog voor de onderhandelingen zou Rugova "zijn roep om onafhankelijkheid moeten opgeven," zo hielden diplomaten hem bij herhaling voor; waarop Rugova en de zijnen reageerden "niet voordat de gesprekken begonnen zijn". Nog in 1997 wisten zij Rugova ervan te overtuigen de studenten onder druk te zetten hun demonstraties uit te stellen. Toen de studenten daarop antwoordden dat zij het recht hadden om voor onderwijs te demonstren, gebeurde er iets dat niet eerder was voorgekomen: een delegatie van twaalf "zwarte" diplomaten – waaronder de ambassadeurs van de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Nederland, op dat moment voorzitter van de Europese Unie – kwam naar Pristina in een vergeefse poging de studentenbonden te matigen.

Doordat de internationale diplomatie de geweldloosheid van Kosovo vanzelfsprekend vond, verdiepte de etnische polarisatie in het gebied, totdat uiteindelijk

enkele Kosovaarse Albanen naar de wapens grepen en de Servische veiligheidstroepen als vergelding wandaden tegen de burgerbevolking pleegden. Eindelijk, meenden de Kosovaarse Albanen, was de rest van de wereld wakker geworden.

Na de oorlog van 1999

Elke kans op onderhandelingen of andere afspraken verviel door de oorlog. Nadien heeft niets de partijen dichter bij elkaar gebracht. Kosovaarse Albanen houden vast aan onafhankelijkheid, maar nu met een eigen leger, terwijl de Servische regering er door manipulatie in geslaagd is de etnische spanningen in stand te houden, onafhankelijkheid te voorkomen en verdeeldheid te scheppen.

Het valt niet te ontkennen dat de Serviërs in Kosovo redenen hebben voor hun veiligheid en bewegingsvrijheid te vrezzen, zoals de aanvallen op Serviërs direct na de oorlog en in maart 2004 hebben aangetoond. Maar de Kosovaarse Serviërs blijven naar de pijpen van Belgrado dansen en gaan associaties vormen met Servische gemeenschappen met Servië een proces dat – hoewel toegestaan volgens het plan Ahtisaari – volgens de Kosovaarse Albanen zal uitlopen op een deling van Kosovo.

Sommige Serviërs klagen dat ze gestraft worden voor de misdaden van Milosovic. Maar het was niet alleen zijn beleid en het ontmoette – helaas – nauwelijks verzet.

Ook onder het VN-bestuur na de oorlog, UNMIK, wordt Kosovo in de steek gelaten – koloniaal bestuur dat zich tegenover de plaatselijke bevolking niet verantwoordt. Een absurd voorbeeld hiervan is de vervolging van de meest uitgesproken voorstander van geweldloos verzet in Kosovo, Albin Kurti, in 1997 een van de leiders van het studentenprotest en later gevangen genomen. In februari 2007 gebruikten UNMIK-troepen rubber kogels tegen een massa ongewapende demonstranten; er vielen twee doden. De (Britse) politiechef moest aftreden, maar de eenheid die de kogels afvuurde is zonder onderzoek naar Roemenie teruggekeerd. UNMIK arresteerde de organisator van het protest (Kurti), hield hem tot juni gevangen en plaatste hem daarna onder huisarrest. Zijn zaak is uiteindelijk geseponneerd.

Ik had mijn twijfel bij sommige opvattingen van Vetëvendosje (Zelf-Beschikking), de beweging van Kurti, maar ik ben er het op één belangrijk punt mee eens. Uitstel van het moment waarop de inwoners van Kosovo verantwoordelijk worden voor hun eigen lot, doet de situatie alleen maar verslechteren. Uitstel draagt niet bij aan de veiligheid van de resterende Serviërs in Kosovo of de bescherming van historische bezittingen van de Orthodoxe Kerk, maar bestendigt de Servische manipulatie van de situatie.

Door de oorlog van 1999 is de bloedwraak terug – niet volgens de traditie maar met huurmoordenaars. En wat de vrouwen betreft: de delegatie van de Kosovaarse Albanen bestaat volledig uit mannen. UNMIK laat een wijdverbreide corruptie na.

Wat betekent onafhankelijkheid als niemand in het land wil wonen (47% van de Albanen en 53% van de Serviërs tussen 18 en 24 jaar willen weg)? Is zelfbeschikking mogelijk als de georganiseerde misdaad bloeit en de werkloosheid minstens 40% is? Wat is democratie waard met egocentrische en corruptie politici die alleen naar het verleden kijken en ieder perspectief na de onafhankelijkheid ontberen? De onafhankelijkheid is een obsessie voor de Kosovaarse Albanen – het is tijd om hoop en normen te herstellen.

Howard Clark

is voorzitter van *War Resisters' International* en publiceerde eerder *Civil Resistance in Kosovo* (Pluto Press, 2000). Hij schreef dit artikel op persoonlijke titel. Vertaling Tjark Reininga

Risicovolle gelegenheidspolitiek

Het laatste nieuws inzake Kosovo na haar onafhankelijkheidsverklaring is, dat in het noorden de al eerder begonnen 'zachte' etnische opdeling zich nu definitief voltrekt en dat in Servië het kabinet, zich beradend op een breuk met de EU, is gevallen. Ooit bracht ik met een kleine vredesdelegatie een nacht door in het huis van de gastvrije Kosovaarse leider Rugova, bekend om zijn politiek van lijdzaam verzet. We steunden hem in zijn strijd voor herstel van autonomie. Had Milosevic toen maar gehoor hebben gegeven aan die vreedzame strijd. Maar hij bleek in de greep van Servische nationalisme. En zo riep hij in 1998 het tegengeweld van het UCK op.

Uiteindelijk leidde een en ander zelfs tot militair ingrijpen tegen Servië door de NAVO in 1999, die daarmee impliciet de luchtmacht van het UCK werd. Het was een onrechtmatig ingrijpen zonder VN-sanctie. Maar ex-president Clinton meende, dat hij daarmee zowel 'humanitair' (een minderheidsnatie steunen) als geopolitiek (de Amerikanen konden politiek en militair een voet aan de grond krijgen in een lange tijd op Rusland gerichte regio) goed kon scoren. Hij kon dat doen, omdat Servië door zijn starre en vaak ook brute opereren tegen de afscheiding van Kroatië en Bosnië en ook tegen de Albaneese natie in Kosovo de wereld van zich had vervreemd. Dat er door Kroaten, Bosniërs en het UCK vaak ook bruto werd geopereerd, kwam overigens minder goed boven tafel.

Ruim een zevende van de landen erkent Kosovo nu als staat. Hieronder behoren, Spanje uitgezonderd, vooral de NAVO-staten, die verantwoordelijk waren voor het bombarderen van Servië. Het is niet voor niets dat de Amerikanen erg populair zijn in Kosovo en daarentegen niet in Servië. De NAVO-staten konden hoe dan ook nu moeilijk hun kindje in de steek laten, toen dat zich volwassen verklaarde. Mient Jan Faber uitte zich zelfs cynisch over minister Verhagen, omdat hij twee weken wachtte, alvorens tot erkenning over te gaan.

En over die 'volwassenheid' zijn er zorgen of het staatje wel levensvatbaar

is. De EU zal alle zeilen moeten bijzetten. Vooral economisch. De werkeloosheid is zeer groot. Zonder lid te zijn van de VN, waar het voorlopig niet naar uit ziet, heeft het geen toegang tot internationale financiële instellingen. Los daarvan zie ik de erkenning door het Westen als risicovolle gelegenheidspolitiek. Zo gaat dat met machtspolitiek. Als je eenmaal buiten de Veiligheidsraad om militair ingrijpt, dan is de weg terug daarna erg moeilijk.

Het begon al meteen in 1999 met een lichte omgekeerde etnische zuivering en nu is er dan een onafhankelijkheidsverklaring op basis van culturele en etnische tegenstellingen. Zulke tegenstellingen geven volkenrechtelijk geen recht op afscheiding. Als dat wel het geval was, zou het hek immers van de dam zijn. Logisch dat ook Spanje precedentwerking vreest in eigen land. Die vrees is er behalve in buurland Macedonië ook in Rusland, het land dat tevens het Servische broedervolk niet in de steek wil laten. Nog los van het feit dat Rusland de geopolitieke dimensie van de kwestie doorziet.

Ik mag Kosovaren en ik gun het hen, dat het hen lukte qua eigen streven mee te liften op de vleugels van westerse geopolitiek en militaire interventie. Maar het geeft, naast internationale spanningen en angst voor precedenten, ook verharding met Servië en de Servische minderheid in het land. De Serviërs blijven, wat ze in het verleden ook misdeden, de bureu. Er had in de laatste jaren hard moeten zijn gewerkt aan verzoening, zoals in Zuid-Afrika. Maar ex-bemiddelaar Athisaari kwam met een dictaat door in 2005 tegen de Servische premier Kostunica te zeggen: 'Servië heeft Kosovo definitief verloren'. Van echt bemiddelen kwam toen niet veel meer terecht. Een goed onderhandelde overeenkomst, waarbij de Kosovaren een optimale zelfbeschikking verkregen, desnoods in de vorm van een unie of federatie, was de koninklijke weg geweest. Nu zie ik problemen in het verschiet.

Hans Feddema

Dr Hans Feddema is antropoloog, publicist en actief in de vredesbeweging

Verloren vredesdividend

Weet U het nog? Het jaar 1990. De Muur was gevallen, de Sovjet-Unie was uiteen gevallen. Met alle mogelijke middelen en (CIA)-operaties was het 'Rijk van het Kwaad' verslagen.

Er was voor het rijke Westen geen gemeenschappelijke vijand meer. Tijd dus voor het Vredesdividend, dacht u.

Maar wat doet een wereldmacht zonder vijand? Die gaat op zoek naar een nieuwe vijand. Al was het maar om de kapitalistische economie en de bewapeningsindustrie als grote drijfveer daarvan te laten bloeien en groeien.

Nou die nieuwe vijand was gemakkelijk gevonden: het islamitisch terrorisme. Welhaast een ideale vijand want in plaats van een groot machtsblok als tegenstander kan de dreiging nu van alle kanten komen. Goed middel ook om bij de burgers angst en wantrouwen aan te wakkeren en zodoende het aloude credo van machthebbers "verdeel en heers" te perfectioneren. Bovendien kunnen allerlei (Orwelliaanse) controlemethoden ingevoerd worden om iedere potentiële terrorist op te kunnen sporen. En gelijk de burgers in de gaten te houden.

Zo kan nu militair ingrijpen als vredesmissie of opbouwmissie aan het volk 'verkocht' worden en kunnen idealistisch getinte promotie- en reclamecampagnes gevoerd worden om jonge mensen voor het leger te werven.

Ondertussen neemt het geweld in de samenleving steeds meer toe.

Verontmenselijking van de samenleving

Was deze ontwikkeling te voorzien? Tijdens een Internationale Humanistische Vredesconferentie in 1983 (!) hield de polemoloog Johan Niezing een inleiding over de bewapeningsdynamiek. Volgens hem was de bewapeningsdynamiek onbeheersbaar geworden. Daardoor gaat het militaire denken allesbepalend worden in de internationale politiek. Wanneer die militarisering geen halt wordt toegeroepen dan zal dat tot een verontmenselijking van de samenleving leiden. Dan rest ons een toekomst waarin wij overgeleverd zullen zijn aan vormen van irrationaliteit waarmee vergeleken die van de holoenmens, de middeleeuwen, de inquisitie, zelfs het fascisme, slechts milde varianten zullen lijken, aldus Niezing.

Is er sinds die tijd iets wezenlijks ver-

anderd in het geweldsdenken en de bewapeningsdynamiek?

Een doodlopende weg

De actuele situatie anno 2008 stemt in het geheel niet vrolijk en optimistisch. Nog zeer onlangs verscheen het boek *World War IV* van de Amerikaanse neo-conservatieve publicist Norman Podhoretz. Podhoretz voorziet een strijd tegen wat hij betitelt als het 'islamofascisme': na de Koude Oorlog breekt dan nu de Vierde Wereldoorlog uit. Deze oorlog zal op vele fronten gevoerd moeten worden, aldus deze neoconservatieve geweldsdenker. Zijn pleidooi voor een totale oorlog roept herinneringen op aan de roep van de Nazi-Führer Adolf Hitler om "der totalen Krieg". Wat nou Vooruitgang, wat nou Beschaving. Het is daarbij verbazingwekkend en verontrustend dat de intellectuele elite en de media zich volledig lijken te conformeren aan een dergelijk strategisch geweldsdenken, aan deze strategie van de doodlopende weg. Zij sluiten zich zodoende nagenoeg af voor het denken over alternatieve benaderingswijzen en methoden om conflicten geweldloos te hanteren en op te lossen.

Politiek onvermogen

Het is onvoorstelbaar dat in onze moderne tijd, waarin veel geschermd wordt met termen als 'beschaving' en 'vooruitgang' en de burgers voortdurend gewezen worden op het belang van normen en waarden, politici nog steeds terugvallen op de gewelddadige aanpak van conflicten. En daarbij niet schromen de besluitvorming over militair ingrijpen op Orwelliaanse wijze te manipuleren. Terwijl de grote maatschappelijke vraagstukken, nationaal en internationaal, schreeuwen om fundamenteel andere benaderingswijzen.

Geconcludeerd kan worden dat in de moderne, complexe en geglobaliseerde wereld het politieke denken en handelen aangaande het hanteren van verschillen en geschillen volledig is achtergebleven, achterhaald is. Er is duidelijk sprake van politiek onvermogen.

Rein Heijne

Geweldsdenken en militarisering:
een doodlopende weg

Democratie in Afrika

‘We komen van onze leiders, eenmaal verkozen, nooit meer af’

Nairobi, Kenia

Ik voel me senang in Afrika en ik houd van Afrikanen. Ze zijn hartelijk, warm en hebben humor. Maar de wijze waarop hun politieke elites met macht omgaan, roept weezin op. Zeker wanneer het indirect leidt tot geweldsuitbarstingen en etnische zuivering, zoals thans in Kenia. Komt dat omgaan met macht voort uit de Afrikaanse traditie van koningen en stamhoofden? Schort er iets aan de structuren van democratie na de onafhankelijkheid, dan wel is er sprake van kinderziektes van een beginnende democratie? Speelt hier ook nog parten, dat de meeste politieke leiders voort kwamen of komen uit een gewelddadige bevrijdingsstrijd? Of is een en ander terug te voeren tot het hebben van ‘grote ego’s’, zoals bij een Mugabe?

Strijd om de macht

Ik was onlangs te gast bij universiteitsvrienden in Johannesburg, toen vlak voor de jaarwisseling het geweld in Kenia op televisie kwam. Het was een terugkerend onderwerp van gesprek. Ook omdat niet

lang ervoor het geruchtmakende ANC-congres te Polokwane plaatsvond, waar Jakob Zuma tot ANC-leider werd gekozen en niet president Thabo Mbeki. En omdat ik daarna in het mooie Namibië merkte, hoe de daar almachtige SWAPO steeds meer weerstand oproept. Zeker nu die alles lijkt te doen om zijn sympathie oproepende afscheiding, de Rally for Democracy and Progress (RDP), verdacht te maken.

Voorzover etniciteit bij dit alles een rol speelt, is die uiteraard in elk land weer anders, ook afhankelijk van het koloniale verleden en het dekolonisatieproces. De ene stam werd in de koloniale tijd meer voorgetrokken, paste zich meer aan de moderne situatie aan of had een grotere rol in de bevrijdingsbeweging dan de andere. Evenwichtige politieke leiders, die niet primair op eigen macht uit zijn, zorgen er normaal voor dat die verschillen glad worden gestreken en niet worden versterkt. Dat er dus een soort nationaal eenheidsgevoel ontstaat. Maar juist op dat punt lijkt het te wringen in de meeste Afrikaanse landen.

Ook in Zuid-Afrika. Spreekt Desmond Tutu van een ‘regenboognatie’, Mbeki zal dat nooit doen. Hij heeft het meer over zijn machtsmiddel, het ANC. Mbeki heeft bij verre niet het charisma van Mandela. Maar erger is dat hij zijn macht meer gebruikt voor intriges om aan de macht te blijven dan om een sociaal en op eenheid gericht beleid te voeren. Dat er nu en dan lokale spontane onlusten van armen in het land zijn, is een teken aan de wand. Weinig Afrikaanse landen kennen een verzorgingsstaat, maar het ernstige is dat er niet of nauwelijks initiatieven zijn in die richting. Dat dit niet het geval is in Zimbabwe, dat te zwaar ontwricht is door de machtspositie van Mugabe’s ZANU (PF) en de gewelddadige uitschakeling in de jaren tachtig van de Matabele-partij van zijn vroegere strijdmakker Nkomo, is nog wel te begrijpen. Maar waarom niet in Kenia of het rijke Zuid-Afrika?

De Keniaanse Mwai Kibaki en Zuid-Afrikaanse Mbeki zijn kennelijk met andere dingen bezig geweest. De eerste dankt het aan zijn tegenspeler Raila

Odinga, dat hij in 2002 president kon worden. Een Memorandum of Understanding, waarin Kibaki aan Odinga een meer democratische grondwet en het premierschap toezegde, bleek echter al gauw een vodge papier. Eenmaal aan het bewind wilde Kibaki niets meer van een machtige premier naast zich weten en liet hij de toezeggingen aan Odinga voor wat ze waren. Kenia werd snel een 'één-leiderstaat' met alles wat er bij hoort, zoals vriendjespolitiek en het inspelen op het patronagesysteem van de elkaar beschermende cynische politieke elite. Alsof de dagen van het één-partijsysteem weer waren teruggekeerd. Een universiteitsdocent te Harare zei me eens: "In het algemeen hebben jullie sociale wetenschappers, zogenaamd als 'waarborg voor ontwikkeling en socialisme', ons het Oost-Europese één-partijsysteem door de strot geduwd, waardoor we nu van onze leiders, eenmaal verkozen, nooit meer afkomen".

Westerse bemoeienis

Er is in de jaren negentig na de val van de Muur verzet gekomen tegen dit systeem. In veel Afrikaanse landen is nu formeel sprake van meerdere partijen, maar de praktijk verschilt vaak weinig van vroeger. De oppositie wordt, indien niet sterk tegengewerkt, hooguit gedoogd. Ook in Zuid-Afrika, waar het ANC de dienst uitmaakt, is de regering weinig vriendelijk jegens de oppositie. Opmerkelijk is, dat Mbeki bij zijn aantreden het idee van een premier naast zich meteen van tafel veegde. De macht niet willen delen lijkt kenmerkend voor veel Afrikaanse leiders. Ze gedragen zich nogal eens als 'absolute vorsten' met allerlei getrouwen vanuit de partij en het patronagesysteem om zich heen, ook al is er in naam sprake van democratie. Allerlei machinaties lijken dan nodig om 'absoluut vorst' te kunnen blijven, bijvoorbeeld door oppositiepartijen knock-out te slaan, op grote schaal stemmen te kopen, anderszins te frauderen of gewoon de verkiezingen voor gewonnen te verklaren. En soms ook door omstrede collega's in buurlanden die het wel heel

bont maken de hand boven het hoofd te houden, zoals een Museveni van Oeganda doet jegens Kibaki van Kenia en Mbeki jegens Mugabe. Zuid-Afrikaanse critici noemen dit laatste Mbeki's grootste wandaad, juist omdat dit grote buurland van Zimbabwe over economische en andere drukmiddelen beschikt om Mugabe tot de orde te roepen. Tekenend in deze is ook dat Moammar Gaddafi van Libië half maart verklaarde dat Mugabe "niet gestoord moet worden met verkiezingen, maar aan de macht moet blijven tot hij de problemen in zijn land de baas is, en anders tot hij overlijdt". Verkiezingen die overigens al lang een wassen neus zijn, zeker nu politie en leger van Zimbabwe onlangs lieten weten "geen overwinning van oppositiegroeperingen te dulden".

Wat tegen dit alles te doen? In de eerste plaats moet het westen niet aanpappen met de machthebbers van 'één-leiderstaten', zoals de Amerikanen te veel deden met Kibaki en de EU met Mugabe. Al was het maar alleen om duidelijk te maken, dat 'één-leiderstaten' weinig met democratie hebben te maken en grote sociale onvrede geven. Daar hoort natuurlijk het beëindigen van militaire verdragen bij, zoals vooral Frankrijk die met veel Afrikaanse landen heeft. Sarkozy beloofde eind februari deze verdragen te herzien, er aan toevoegend dat Frankrijk niet de roeping heeft 'om oneindig zijn gewapende troepen in Afrika te houden'. Goed nieuws als we bedenken, dat Frankrijk er 9.000 soldaten heeft en al 20 keer militair heeft geïntervenieerd in Afrikaanse landen, meestal ten gunste van zeer autoritaire regimes.

Meerpartijdemocratie

Maar er is daarnaast vooral ook een herijking van de democratie in Afrikaanse landen nodig. Ik bepleit dat we via dialoog en druk bij de elite van die landen over hun politieke structuren een proces van bewustwording op gang proberen te brengen. En dan niet achteraf, als er al veel bloed heeft gevloeid, en in één enkel land. Zoals in Kenia, waar Kofi Anan nu moeizaam een machtsdeling tot

stand bracht tussen Kibaki en Odinga via de invoering van het premierschap. Een compromis dat hopelijk stand houdt en het geweld aan de basis doet bedaren. Ik bepleit een dialoog met de Afrikaanse elite in het algemeen. Hoe deze met macht omgaat, lijkt immers een breed patroon. Steeds zien we moeilijkheden op dit terrein, zoals onlangs weer in Nigeria, Tsjad en Ethiopië. Het gaat niet om individuele machtsspelletjes maar om de verandering van politieke structuren om de huidige misstanden te doen verminderen.

Als het districtenstelsel aan fraude extra kansen geeft, zoals in Kenia, waarom dan niet zoeken naar alternatieven zoals het evenredigheidsstelsel? Als machthebbers het moeilijk vinden na een tijd uit de schijnwerpers terug te moeten treden, waarom dan niet de oppositieleider veel meer status en invloed geven, waardoor het minder erg is een keer de verkiezingen te verliezen? Of, als Afrikaanse presidenten zich te veel als 'absolute vorsten' gedragen, waarom het dan niet proberen met een ceremoniële president en dan een premier voor vier jaar het werk te laten doen?

Via economische druk en handelsovereenkomsten door de financiële instellingen, de VN, de EU en de VS zou in deze zeker een en ander bereikt kunnen worden. Doen we niets op dit terrein, dan kunnen we er gif op innemen dat onnodig bloed zal blijven vloeien. Wat dat betreft vormt een dergelijke dialoog een essentiële vorm van geweldspreventie.

Hans Feddema

Dr. Hans Feddema is antropoloog en publicist. Hij is net terug van een verblijf in zuidelijk Afrika

Wat u altijd al had willen weten over de vredesbeweging

Mensen die actief zijn in de vredesbeweging krijgen vaak te horen dat ze naïef zijn of onrealistisch. Dat wordt meestal gezegd zonder veel kennis van zaken. Het gaat meer om een clichébeeld dat zich in de publieke opinie heeft vastgezet. We hebben er ook weinig aan gedaan om verkeerde beeldvorming te voorkomen. Onze standpunten zijn vaak verstopt in de woordenbrij van lange artikelen.

De vereniging Pais wil daar iets aan doen door kort en bondig te antwoorden op principiële vragen die vaak aan haar gesteld worden. In het eerste nummer van Vredesmagazine werd al de vraag beantwoord: Waarom moeten wij oorlog bestrijden? In dit nummer is de vraag aan de orde waar voor ons de grenzen van geweldsgebruik liggen. Het is de bedoeling dat in komende nummers nog meer vragen behandeld worden.

De antwoorden geven de – duidelijk pacifistische – mening van Pais weer, die niet noodzakelijk volledig gedeeld wordt door de andere organisaties die dit blad uitgeven.

Pais beschouwt zichzelf niet als de maat der dingen. Hoewel aan onze antwoorden uitgebreide bespreking ten grondslag ligt, blijven ze openstaan voor discussie. Uw mening wordt dus op prijs gesteld en graag ingewacht op het redactieadres.

Alle vragen en antwoorden zijn ook te vinden op: www.vredesbeweging.nl.

Verwerpen pacifisten alle geweld?

Antwoord van Pais:

Alle pacifisten verwerpen de orgie van ongeremd dodelijk geweld, die oorlog heet.

Dodelijk geweld tegen een persoon, dat het eigen of andermans leven acuut en daadwerkelijk bedreigt wordt door veel pacifisten aanvaard, door anderen niet (gij zult niet doden).

De meeste pacifisten hebben geen principiële problemen met niet dodelijke vormen van geweld zoals bij voorbeeld verbaal geweld, geweld tegen goederen, vrijheidsbeneming en lijfelijk geweld dat niet dodelijk is. Ter bestrijding van onrecht kan dergelijk geweld gerechtvaardigd zijn. Wel is het zo dat pacifisten ook met deze vormen van geweld veelal terughoudender zijn dan anderen.

SPEK *take*l

Nationalisten houden niet alleen veel van hun land, ze zijn er ook trots op. Ook wordt door hen met bewondering gekeken naar nationale ondernemingen, die macht uitstralen en dat kunnen doen door het vergaren van rijkdommen.

In Nederland behoort de KLM tot dit type van ondernemingen. Nu is onlangs gebleken dat deze onderneming een speciale relatie met dit soort bewonderaars heeft gehad. Kort na de oorlog heeft de KLM vele duizenden Duitse oorlogsmisdadigers, die zich niet meer thuis voelden in Europa, vervoerd naar Argentinië, dat hen met open armen ontving. Zij waren eerst het gedenazificeerde Duitsland ontvlucht en verbleven illegaal in Zwitserland. Daar wisten ze hun financiële overvloed te legaliseren om vervolgens in de vliegtuigen (van de ruimdenkende KLM) naar Buenos Aires te stappen. Veelal werden daar, in Latijns-Amerika, de vliegtickets voor de te verwachten Duitse passagiers gekocht door de Duitse gemeenschap ter plaatse.

Het is gebleken dat de Nederlandse overheid indertijd op de hoogte was van dit KLM-vervoer. Men weigerde echter om voluit in te gaan op een Amerikaans verzoek om de passagiersgegevens te tonen. Dat was blijkbaar riskant omdat Hitler destijds ook de oorlog verklaard had aan de Verenigde Staten.

Fred van der Spek

STOP DE OORLOG IN IRAK MET EEN VERKEERSBORD

De bezweringen van Rashad Selim

Rashad voor het Vredespaleis.
foto Robert Kluyver/Gemak

Tijdens de jaarwisseling vond in de Vrije Academie in Den Haag een internationale tentoonstelling plaats over de oorlog in Irak. Onder de titel "Green Zone / Red Zone" lieten Irakezen, Amerikanen en Nederlanders zien hoe zij de nu vijf jaar durende bezetting van Bagdad en de andere steden ervoeren.

Men kon er zien hoe de taal in de samenleving veranderde. Hoe het leven desintegreerde. Hoe Iraakse vrouwen zich staande moesten houden. De opgeblazen auto, de Iraakse sterren in prikkeldraad. Deze tentoonstelling is nu voorbij. Ik was echter in de gelegenheid een van de exposanten te spreken, de Irakees Rashad Selim. Geboren in Marokko, had hij zich gevestigd in Irak en zich het lot van de bevolking aangetrokken. Hij woont nu in Londen.

Op zaterdag 28 januari stond hij bij het Vredespaleis met een megafoon en een petitie in zijn hand. Hij wilde dat het Gerechtshof een einde maakt aan de willekeur van de Amerikaanse bezetting. Maar het was zaterdag, dus gaf het gerechtshof niet thuis. Rashad had een eigen verkeersbord ontworpen, dat hij daar in de omgeving wilde plaatsen. Het is de afbeelding van een amulet met zeven ogen die het leven moeten beschermen van de in Irak geboren kinderen. Eigenlijk moest men het bord plaatsen in de Red Zones, de gebieden in Bagdad en andere steden die door het militaire gezag onveilig zijn verklaard.

Rashad is van mening dat de tegenwoordige chaos en onveiligheid geen gevolg zijn van fouten of "falend beleid", maar dat er na de verovering van Irak bewust is aangestuurd op de vestiging van een koloniale structuur. Locale sociale structuren en plaatselijke bedrijven zijn bewust vernietigd, de wetteloosheid is georganiseerd. De eigen cultuur van het land wordt verwoest, na de plundering van het museum van Bagdad volgde de verwoesting van de oudheden in Babylon en Uruk. Pax Americana heeft volgens Rashad niets met beschaving te maken, en dat schijnt ook niet de bedoeling te zijn.

De opbouw van de nieuwe orde gaat namelijk gepaard met de stelselmatige vernietiging van wooneenheden, waarbij de Israëlische methode van de Westbank op grote schaal is nagevolgd. Zo werden in Mosul op 30 januari door de Amerikanen en de Pesjmerga 200 woningen opgeruimd, waarbij 100 doden vielen. Dat waren hoofdzakelijk Turkmenen, die aan de internationale pers als slachtoffers van Al Quaeda werden opgegeven! Rashad gelooft dat door de plaatsing van "rode zones" etnische zuiveringen mogelijk worden gemaakt, waarbij elke bevolkingsgroep in een aparte wijk wordt opgesloten. Daardoor worden traditionele samenwerkingsverbanden vernietigd.

Ook worden – evenals in Palestina – op grote schaal olijfbomen en palmen verwoest, onder het voorwendsel dat een open blik meer veiligheid biedt. Het gevolg is dat de bevolking op het platteland zelf niet meer kan produceren en afhankelijk is van import uit het Westen.

Rashad wil door symbolische acties Irak onder de aandacht brengen. Hij wil discussie en wederzijdse beschuldigingen doen vervangen door een dialoog, bijvoorbeeld over de bescherming van de jeugd, die nu wordt bedreigd. Op dit moment is het beeld van Irak slechts een beeld van vernietiging. Met zijn symbolisch blauwe bord met rode stoptekens wil hij oproepen tot de formulering van een andere werkelijkheid, want zo gaat het niet langer. Maar is onze verbeelding in staat een basis te scheppen voor een nieuwe toekomst?

Toen ik Rashad sprak, was hij op weg naar Parijs. Maar als hij terugkeert naar Nederland zal hij zijn acties voortzetten. Zo bereidt hij een petitie aan de Tweede Kamer voor om het zônebeleid en de andere onderdrukingsmaatregelen in Irak opnieuw onder de aandacht te brengen. Wij zullen dus zeker nog meer van hem horen.

Jan Bervoets

Anti-terreurwet leidt tot onrecht

In 2002 werd er door middel van het Europees Kaderbesluit aan alle lidstaten de bindende verplichting opgelegd om wettelijke anti-terreurmaatregelen te nemen. In Nederland zijn er de afgelopen jaren een aantal wetten en maatregelen tot stand gekomen om terrorisme te bestrijden. Een interview hierover met Astrid Essed. Zij is mensenrechtenactiviste en publiceert regelmatig over de controle van de overheid op de burger.

havenstaking Rotterdam 3 maart 1984.
foto Joop Blom

gelijkheid in ten opzichte van dezelfde misdrijven zonder een terroristisch motief. De kritiek was ook dat de definitie van terrorisme te ruim was. Zogenaamd stedelijk geweld, zoals de rellen in Parijs, kon onder terrorisme vallen, maar vrijwel ieder maatschappijkritisch verzet, ook gewelddoos, zoals een havenstaking, zou eronder kunnen vallen. De kritiek leidde ertoe dat de lidstaten bij het voorstel een verklaring toevoegden, waarin ze stelden dat legitiem protest niet onder terrorisme zou mogen vallen. Ook verdween het geweld in de steden uit het kaderbesluit.

Wat is je kritiek op de Wet Terroristische Misdrijven?

Eén van de dingen die strafbaar is gemaakt is 'samenspanning'. In het strafrecht moet er een redelijk vermoeden van schuld zijn. Nu zijn 'aanwijzingen' genoeg. Maar wat zijn aanwijzingen? Kritische hoogleraren vragen zich af hoever dit kan worden opgerekt. Stel, ik ben boos over de bezuinigingen en iemand hoort mij zeggen dat ik het ministerie van Financiën in brand wil steken. Of ik dat ook echt ga doen, of het geen grootpraak is en of er voorbereidingsmaatregelen worden getroffen, dat is niet meer belangrijk. Je kunt alleen al voor iets dat je zegt, worden aangehouden.

In de Wet Terroristische Misdrijven is er sprake van verzwaring van de strafmaat. Hoeveel zwaarder kan je worden gestraft?

Je kunt met de helft zwaarder gestraft worden. In plaats van een maximumstraf van 12 jaar bijvoorbeeld, kan je 18 jaar krijgen. In de praktijk is dit nog niet voorgekomen.

Er worden wel mensen opgepakt op verdenking van terrorisme. Op Nieuwjaarsdag zijn er twee Marokkanen en een Sudanese aangehouden op verdenking van terrorisme. Die zijn opgepakt op grond van een 'aanwijzing'. Dit is heel onduidelijk. Hun vrijlating haalde de kranten niet, dat is heel stil gehouden. Veel mensen worden op grond van een aanwijzing opgepakt, maar worden na korte tijd weer op vrije voeten gesteld. Vaak gaat het om illegalen, die worden dan direct uitgezet.

Hoe kan het dat Europa hierover verplichtingen oplegt aan landen. Mogen die landen niet gewoon zelf beslissen wat voor wetgeving ze maken om terrorisme te bestrijden?

Dit is een gemeenschappelijk EU besluit wat door de ministers van de afzonderlijke landen is genomen.

Er was kritiek op het Europese Kaderbesluit van mensenrechtenorganisaties. Wat was hun kritiek?

Van de kant van juristen en mensenrechtenorganisaties [zoals Human Rights Watch], is er een stroom van kritiek op het toenmalige wetsvoorstel gekomen, vanwege die "speciale wetgeving" en de strafverzwaring. Het houdt een rechtson-

Rekrutering voor de Jihad is strafbaar geworden. Wat vind je daarvan?

Belachelijk. Waarom een aparte wet? Het was altijd al strafbaar om te werven voor een vreemde krijgsmacht. De maximale straf is vier jaar, dat is niet zoveel, dus blijkbaar wordt het niet als iets heel gevaarlijks gezien.

De term Jihad wordt zo ruim genomen, wat versta je daaronder? Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen terroristen en mensen die naar Tsjetsjenië gaan om tegen de Russen te vechten. In 2003 was er die zaak tegen Samir A, die naar Tsjetsjenië was gegaan om te vechten. Daar was een hoop ophef over, maar het had niks met terroristische aanslagen te maken. Het is pure discriminatie dat deze wet alleen voor moslims geldt.

Je noemt de Hofstadgroep als voorbeeld waarbij de vrijheid van godsdienst en van meningsuiting in het geding is. Leg dat eens uit.

In het vonnis van de rechtbank worden de leden van de Hofstadgroep veroordeeld vanwege lidmaatschap van een criminele of terroristische organisatie. Het bewijs hiervoor zijn de geschriften. Het gaat om religieuze geschriften, die deels bedreigend, deels radicaliserend zijn. De rechter zegt dat ze in de toekomst wel eens zouden kunnen radicaliseren. Dit is vrij dubieus. Professor Buruma zegt dan ook in zijn kritiek op dit vonnis dat de rechter de toekomst voorspelt. Het vreemde is dat hoewel de teksten beledigend zijn voor bepaalde bevolkingsgroepen, ze niet openbaar zijn gepubliceerd. Hier zijn mensen veroordeeld op grond van hun ideeën. Zelfs Hirsi Ali zei dat het vonnis in strijd is met de vrijheid van meningsuiting. Het Gerechtshof vernietigde dit vonnis overigens en veroordeelde de individuele leden alleen voor de strafbare feiten die ze hadden begaan.

De Hofstadgroep is door het Gerechtshof niet als terroristische organisatie aangemerkt. In de Vrij Nederland van 9 februari bekritiseert Ko Colijn dat vonnis. Hij vindt dat de rechters de lat te hoog leggen en meer bij de Europese interpretatie van een 'terroristische entiteit' moeten aansluiten. Wat vindt je daarvan?

Daarvoor zitten die rechter er toch, om de lat hoog te leggen?

Geeft die uitspraak niet aan dat rechters heus niet zomaar iedereen vanwege terrorisme zullen veroordelen en dat gewone burgers niets van de wetgeving te vrezen hebben?

Een aantal rechters zal dat inderdaad niet doen, maar een ander aantal dus wel. Kijk maar naar de uitspraak van de rechtbank. Het begrip organisatie wordt in de rechtspraak al ruimer geïnterpreteerd. Ik denk dat er binnen de rechterlijke macht verschillende interpretaties zijn. Het zou niet slim zijn als mensen denken dat zij geen last van de wetgeving hebben. Kijk maar naar de Wet Maatregelen Nationale Veiligheid. Deze wet raakt gewone burgers, die niet van strafbare feiten worden verdacht. Het gaat om mensen die bekend zijn met potentiële terreurverdachten. Aan hen kan de maatregel 'wekelijks melden' of 'gebiedsverboden' worden opgelegd.

Je hebt het over de Wet Bestuurlijk Maatregelen Nationale Veiligheid die op 20 maart 2007 is aangenomen. Die wet gaat om maatregelen tegen onverdachte personen.

Een ander voorbeeld is het 'persoonsgericht verstoren'. De gemeente neemt zo'n maatregel op basis van een ambtsbericht. In Amsterdam is een moslima op allerlei manieren wekenlang heel hinderlijk gevolgd door de politie. De motivering daarvoor was dat ze zich bekeerd had, haar kleding had veranderd en mannen geen hand meer wilde geven. Die vrouw is uiteindelijk naar de rechter gestapt en die heeft de gemeente verboden de vrouw nog langer lastig te vallen. Er zijn zo'n 20 gevallen bekend waarin dit is gebeurd.

Je vindt dat de anti-terreurwetgeving selectief wordt toegepast. Leg dat eens uit.

De anti-terreurwetgeving werd gebruikt in de Hofstadzaak en de Piranhazaak, maar niet in de zaken tegen extreemrechtse jongeren die na de moord op Van Gogh scholen en moskeeën in brand staken. Terwijl criteria 1, het angst aanjagen van een deel van de bevolking, hier toch wel degelijk van toepassing was. Ik pleit

er overigens niet voor om in welke zaak dan ook terreurwetgeving toe te passen. De terreurwetgeving schendt namelijk de rechten van verdachten en is in strijd met internationale rechtsbeginselen en mensenrechten.

Een andere wet is de Wet Afgeschermd Getuigen. Het is al mogelijk om afgeschermd getuigen te verhoren maar deze wet gaat nog verder. Betekent dit dat mensen die van terrorisme worden verdacht op grond van geheime AIVD informatie kunnen worden veroordeeld?

Eigenlijk wel ja. De rechter-commissaris kan de informatie maar voor een deel checken, want de bronnen van de AIVD (getuigen, ambtsberichten) kunnen niet gecheckt worden. De verdediging moet kunnen beschikken over een dossier. Als je niet weet op grond van wat voor geheime informatie je wordt vervolgd, dan kan je die informatie niet weerleggen.

Britta Böhler noemt het voorbeeld van codewoorden. Stel dat het woord 'voetbalwedstrijd' een codewoord is en je kan aantonen dat je echt naar een voetbalwedstrijd bent geweest, dan zou je de beschuldiging kunnen weerleggen. Maar als die informatie geheim is, dan kan dat niet. Hoogleraar De Graaf noemt dit "Stasi rechtspraak".

Wat is de kritiek van mensenrechtenorganisaties op deze wet?

In het rapport "Rechtsbescherming op de helling – effecten van anti-terreurwetgeving opgeteld" geeft het Humanistisch Overleg Mensenrechten aan dat er door deze wet informatie in het strafproces terecht kan komen die door marteling is verkregen. De AIVD verkrijgt een deel van haar informatie namelijk van buitenlandse inlichtingendiensten. Je weet niet of die informatie onder normale omstandigheden is verkregen, het is mogelijk dat deze informatie door foltering is verkregen.

'Administratieve detentie' is het zonder vorm van proces detineren van verdachten. Kan dat in Nederland?

In ons land gebeurt dat wel in het vreemdelingenrecht, niet in het strafrecht, maar de lengte van het voorarrest voor terreur-

verdachten is verlengd. Normaal gesproken heeft elke verdachte na maximaal 90 dagen voorarrest een pro forma zitting. Dan komt je zaak voor de rechter, je hebt beschikking over je dossier. Terrorismeverdachten kunnen maximaal 2 jaar + 90 dagen in voorarrest zitten zonder dat ze de beschikking hebben over hun dossier. Dit is een hele grote aantasting van hun rechten.

Nederland kan mensen die van terrorisme verdacht worden uitzetten. Wat is daar je kritiek op?

Het gaat om mensen die illegaal zijn. Dat kan sowieso. Maar Nederland heeft het anti-folterverdrag ondertekend, we mogen geen mensen uitzetten als ze de kans lopen om in hun land gefolterd te worden. En dat gebeurt wel. In de Hofstadzaak is een Marokkaanse jongen uitgezet naar Marokko, een land dat bekend staat om mensenrechtenschendingen. Nederland praat het goed door te zeggen dat het land een garantie ondertekent om de uitgezette persoon niet te martelen. In het rapport "Still at risk" van Human Rights

Watch staat dat het steeds meer beleid wordt om tereurverdachten uit te zetten naar landen waar mensenrechten worden geschonden.

Zijn deze wetten nodig om het terrorisme te bestrijden?

Nee, er zijn genoeg juridische middelen om terrorisme te bestrijden. De nieuwe wetgeving voegt niks toe, maar draagt bij aan rechtsongelijkheid. Het is contraproductief, want het maakt mensen verbitterder.

Deze wetten zijn vrij geruisloos ingevoerd. Is er wel kritiek geweest?

Vanuit Groen Links en de SP is er wel wat kritiek geweest en vooral vanuit D66. De PvdA was opportunistisch en verdeeld. Maar er is niet zo heel veel rumoer om geweest, de politieke partijen waren bang om als terrorist bestempeld te worden. Er zijn geen fundamentele discussies geweest over de rechten van verdachten. Langzamerhand nemen ze wel wat gas terug. Op verzoek van Pechtold van D66

is er een onderzoek gestart naar de effectiviteit van de wetten. Ik heb wel het idee dat het tij begint te kenteren. Er is in de praktijk nog nooit wat gebeurd; de ergste hysterie neemt af.

De kritiek kwam vooral uit de hoek van de rechtsgeleerden. Dit was een veel principiële verzet. Politieke partijen waren bang om kiezers te verliezen. En de pers is in het algemeen weinig kritisch geweest.

Wat heeft de gemiddelde burger van deze wetten te vrezen?

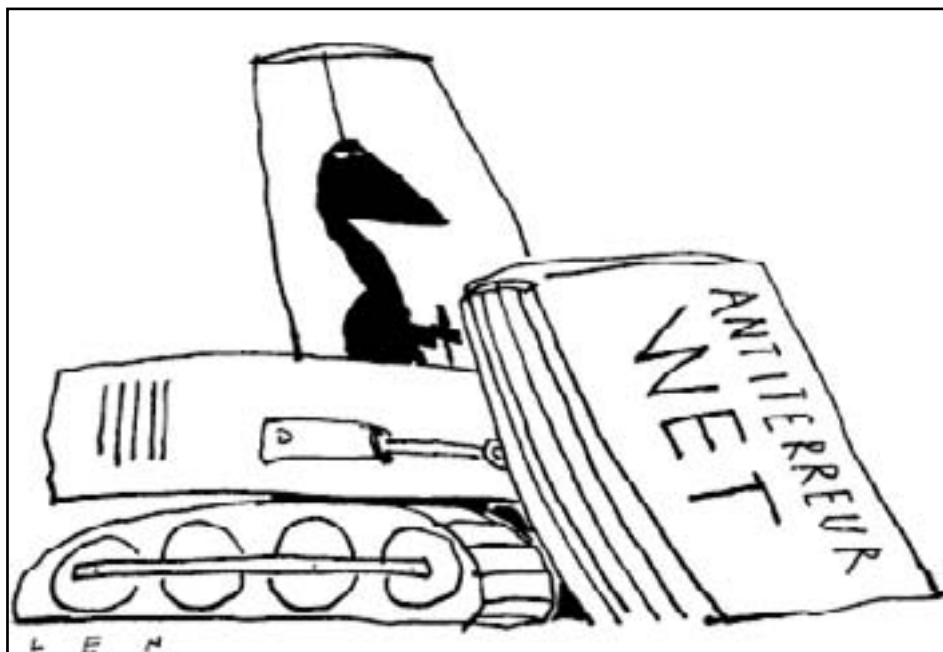
De gemiddelde burger heeft geen idee en denkt dat het aan zich voorbij gaat, maar het kan dichterbij komen. Nu is het van toepassing op moslimterrorisme, maar het kan ook van toepassing zijn op allerlei andere groepen. Bij dierenrechtenactivisten had het CDA het al over trainingskampen. Maar het kan voor elke lastige groep gebruikt worden.

Interview: Barbara Smedema

Definitie terrorisme volgens het Europese kaderbesluit:

Het door Europa gedefinieerde "terroristisch oogmerk" houdt kort gezegd in de bewuste verrichting van een handeling tegen één of meerdere landen, hun instituties of bevolking door een individuele groep met als oogmerk intimidatie of het veranderen of vernietigen van de politieke, economische of sociale structuren van die betreffende landen.

Het bij het toenmalige voorstel gevoegde memorandum bevat een lijst van "terroristische" misdrijven, waaronder het wederrechtelijk in zijn macht brengen van of schade doen aan publieke transportmiddelen, overheidsfaciliteiten, openbare of privégelegenheden, inbegrepen het zogenaamde stedelijk geweld.

60 Jaar na Nakba

‘Dag van internationale solidariteit met Palestijnse vrouwen’

60 jaar geleden werden 750.000 Palestijnen verdreven uit Palestina: Nakba, de Palestijnse catastrofe. Nakba is een lang verzegen hoofdstuk uit de Palestijnse geschiedenis. Op 8 maart organiseerden vrouwenvredesgroepen en Palestijnse vrouwenorganisaties in Utrecht een bijeenkomst over deze gebeurtenissen en de rol van vrouwen.

Nakba betekent catastrofe, in de Arabische wereld is het woord synoniem geworden voor de Palestijnse catastrofe. Het begrip is in Nederland nauwelijks bekend. Onder leiding van een Britse vrouw heeft het Nakba archief in Beiroet de verhalen van 1100 vluchtelingen op video vastgelegd. Op dit moment zijn de verhalen uit 135 dorpen uit het Noorden van Palestina verteld.

Kamleh Daher is een Palestijnse vrouw uit het dorpje Salha die in 1948 meemaakte hoe mannen, vrouwen en kinderen door Israëlische soldaten werden vermoord. "Er was een man met zijn twee neefjes op zijn arm, hun moeder was dood. Ze schoten hem neer, zijn hoofd viel achterover en toen schoten ze de kinderen dood. We legden de doden in de moskee en toen hebben ze de moskee opgeblazen. 'Ga weg, we verbranden het dorp', zeiden de Israëlische soldaten toen ze terugkwamen."

Ghada Karmi vluchtte in 1948 uit Palestina, ze woont nu in Engeland. Ze is hoogleraar en geeft regelmatig commentaar op de gebeurtenissen in Palestina voor de BBC. Over de strijd van Palestijnse vrouwen zegt ze het volgende: "Na Nakba moesten de vrouwen nog steeds voor de kinderen, de ouderen en voor de families zorgen. Zonder Palestijnse vrouwen was er geen PLO geweest, geen beweging, geen Palestijnse zaak. Zij hebben de verhalen doorverteld, zij hebben de geschiedenis bewaard. De vrouwen in de kampen waren fantastisch."

De Palestijnen waren zo getraumatiseerd na Nakba dat het tientallen jaren heeft geduurd voordat ze hun geschiedenis op konden schrijven. "De manier waarop Fatah en Hamas elkaar bestrijden laat zien hoe gefragmenteerd Palestina is. Maar dit is niet het hele verhaal. De Palestijnen gingen niet dood in 1948 en ze weigeren nu van honger om te komen in Gaza. Het doorbreken van de muur naar Egypte laat zien dat het Palestijnse volk strijdbaar is en in leven wil blijven."

"Op dit moment demonstreren 1000 Palestijnse vrouwen in de straten vanwege 8 maart", zo begint Amal Kreisheh-Barghouti van de Palestinian Working Women Society for Development haar betoog. Vrouwenorganisaties strijden niet alleen tegen de bezetting door Israël, maar ook voor gelijkheid in de Palestijnse samenleving. Ze eisen gelijkheid in de Palestijnse Grondwet, om te voorkomen dat ze na de oorlog weer in de hoek terecht komen. Ze maken huiselijk geweld tot thema. Door de gemilitariseerde samenleving en het geweld is er een grote toename van huiselijk geweld. Vrouwenorganisaties strijden tegen alle wetten die vrouwen onderdrukken en willen ervoor zorgen dat vrouwen vertegenwoordigd zijn in de besluitvormingsorganen.

Ze besluit haar betoog met de volgende woorden: "Op dit moment zitten er 1800 Palestijnse vrouwen in Israëlische gevangenschappen, zwangere vrouwen bevallen met geboeide handen van hun kind. Gaza is één grote openluchtgevangenis. Europa grijp in!"

Ghada Karmi ziet de toekomst van Palestina in één staat waar Palestijnen en Israël's samen leven. "We moeten leren om naast elkaar te leven en elkaars verschillen te accepteren. Het is de enige manier waarop de Palestijnen kunnen terugkeren. Eén staat waarin Joden, Palestijnen, Armeniërs en christenen samen leven, daar zou ik willen leven".

Barbara Smedema

8 maart Wilhelminakerk Utrecht
foto Anne Vaillant

Kandidaten gezocht.....

Wie wordt DE JOURNALIST VOOR DE VREDE 2008?

Sinds juni 2003 heeft het Humanistisch Vredesberaad de publieksprijs voor vredes-journalistiek ingesteld. Naast de instelling van deze prijs, besteedt het Humanistisch Vredesberaad ook veel aandacht aan het optreden van de media. Want wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat onder andere: armoede, horizontale ongelijkheid, etnische conflicten, religieuze geschillen en een slecht bestuur aanjagers voor gewelddadige conflicten kunnen zijn. Voor een goed bestuur en democratie is onafhankelijke, kwalitatief hoogwaardige, informatie onontbeerlijk. De informatie over en in de kosmopolitische wereld via onafhankelijke bronnen zijn van groot belang om een afweging te maken over oplossingen bij vredesvraagstukken. Goede onafhankelijke journalisten werken soms in onmogelijke situaties. Financiële en politieke belangen kunnen een barrière vormen voor een zo objectief mogelijk verhaal, waarbij timing steeds meer meespeelt.

In het kleine Nederlandse taalgebied zijn veel publicisten actief, elk met hun eigen stijl, professionaliteit en engagement. Ze vormen een essentiële schakel bij onze meningsvorming. Zij verdienen onze waardering als ze opvallen door een eigen verhaal of aanpak. Daarvoor is de ereprijs "Journalist voor de vrede" ingesteld. De wisselprijs is vernoemd naar Han Achtienribbe, een humanistische vredesactiviste (1930-1999). Eerder werd de prijs toegekend aan: Stan van Houcke (2003), Anja Meulenbelt (2004), Mohammed Benzakour (2005), Ramsey Nasr (2006) en Koert Lindijer (2007).

Hoe?

- Ook jij kunt jouw waardering uiten door de voordracht van kandidaten voor de vrouw, man of redactie die naar jouw oordeel deze eervolle vermelding voor 2008 verdient.
- Tot 1 september 2008 kun je kandidaten voordragen. Stuur een gemotiveerde nominatie naar: info@humanistischvredesberaad.nl of Postbus 235,2300AE Leiden of 06 48 23 33 29.

Wie? De profielschets:

- Recentelijk actief als journalist, publicist, programmamaker, cartoonist of redactie
- En levert een wezenlijke (Nederlandstalige) bijdrage aan het bevorderen van vredescultuur

WIJ VERWACHTEN OOK JOUW REACTIE!

TOEN WAS DAT HEEL NORMAAL

Harry Zevenbergen

Prins Harry heeft wekenlang gevochten in Afghanistan. Hij gaf vorig jaar al aan dat hij graag wilde vechten in Irak. De Britse regering twijfelde, omdat men vermoedde dat Harry wel eens een populair doelwit zou kunnen worden. En daar in het Wilde Oosten wordt niet met camera's maar met scherp geschoten.

Vroeger stortten prinsen ze zich van de ene oorlog in de andere. Als ze thuis waren, was het om de kleren te laten wassen, te werken aan het nageslacht en even goed bij te eten. Om dan vol goede moed weer het oorlogspad te kiezen. Of dat nou ging om een ruzie met een buurland, een concurrent voor de troonopvolging of dat er opgetrokken moest worden naar het Heilige land om de Moslims een bloedig lesje te leren, dat deed er niet echt toe. Er moest en zou gevochten worden. Je was een prins of je was geen prins.

Tegenwoordig zijn prinsen glamourboys die zelden gewapend ten strijde trekken. Ze bewegen zich als popsterren over de wereld, gevolgd door een horde boulevardjournalisten. Ze hangen de mooie jongen uit. Knippen lintjes. Zitten in belangrijke comité's hun haren te kammen voor de fotografen die hen opwachten wanneer de deuren van de vergaderzaal weer opengaan. Commissies en comité's kunnen niet zonder prinsen en vice versa. Verwacht van prinsen in dergelijke omgevingen geen heldhaftige wereldschokkende betogen. Ze zitten er slechts om als schandknepen hun oren te laten hangen naar de propaganda van het bedrijfsleven, de overheid, IOC-dictators. Hun aanwezigheid is slechts symbolisch. Net zo symbolisch als hun hele bestaan.

Eén prins maakt niet direct het verschil, Harry heeft niet eigenhandig met zijn mannen de Taliban uitgeschakeld en de prins is bovendien alweer terug in Engeland. Maar hij verdient wel respect. Hij is terug geroepen omdat men niet wil dat de beste jongen als een kogelmagneet gaat fungeren voor de Taliban. Stom, want daar is duidelijk niet goed over nagedacht. Wat is er beter voor de populariteit van de monarchie dan dat een prins na een heldhaftige strijd, waarbij hij zwaargewond en solo 1000 tot de tanden toe bewapende Moslims uitschakelt, voor hij zichzelf opblaast en nog 1000 tot de tanden toe bewapende Moslims meeneemt in het graf, daarmee en passant de volledige bevolking van één of andere Afghaanse stad reddend.

Daarom wil ik een campagne beginnen om prinsen en prinsessen naar oorlogsgebieden uit te zenden. Er is altijd wel ergens een kruistocht aan de gang tegenwoordig.

Gandhi de Musical

generale repetitie ghandimusical 31 januari 2008 Amstelveen. foto Joop Blom

Op 30 januari 2008 ging in Schouwburg Amstelveen een nieuwe Nederlandse musical in première: Gandhi. Het is dan precies zestig jaar geleden dat de 'vader van India' werd vermoord. De zelfgeschreven musical werd gespeeld door scholieren van het Amstelveen College. Een interview over een bijzonder project met de bedenkers en drie leerlingen die in de Gandhi musical meespeelden.

Theo Roos, docent, initiatiefnemer en liedschrijver, Yorick Baltus muziekdocent, hoofdrolspeelster Rohani Depont, zij speelde Kasturbai - Gandhi's vrouw - en Justus van Zoelen en Matthijs Bouwmeester, zij speelden gitaar in de band.

Hoe zijn jullie erbij gekomen om deze musical te gaan maken?

Theo Roos: Het idee is in een gesprek bij de koffieautomaat ontstaan. Mark Boo-

de (docent en regisseur van de musical, red.), had veel met Gandhi. Gandhi staat voor geweldloosheid en dat is nu actueler dan ooit. We willen onze leerlingen de optie geven om voor geweldloosheid te kunnen kiezen.

Jullie zijn naar India gereisd om onderzoek te doen? Waarom zoveel moeite?

Yorick Baltus: We zijn begonnen met boeken lezen en urenlang videobanden van zijn leven te bekijken. Ik ben naar India gegaan voor de muziek en kwam er al snel achter dat we popmuziek in de musical moesten gebruiken, Indiase muziek was niks.

Theo Roos: Ik ben met Mark naar India gegaan. We hebben veel met schrijvers gesproken, regisseurs en met Gandhi organisaties. Zij hebben ons aan veel materiaal geholpen. We zijn naar zijn ge-

boortestreek geweest en we hebben de sfeer geproefd. We zijn bij Gandhiaanse gemeenschappen geweest en de universiteit die hij heeft opgericht. Dat was wel vreemd, daar bidden en spinnen ze nog.

We dachten dat het makkelijker zou zijn om eerst naar India te gaan, maar het werd juist moeilijker. We hadden zoveel materiaal. Maar het heeft ook veel steun gegeven. We hebben gesproken met mensen die met hem hebben meegelopen in de zoutmars. Als je met hen spreekt dan voel je de liefde die zijn voor hem hadden.

Wat is er zo bijzonder aan Gandhi?

Rohani Depont: Hij liep voorop in zijn tijd, in alles wat hij deed. Zijn principes waren bijzonder en hij was heel erg vastberaden.

Matthijs Bouwmeester: Hij was geweldloos.

Justus van Zoelen: Hij heeft heel India op de been gekregen, hij kon mensen overtuigen.

Yorick: Hij heeft tegen beter weten in volgehouden, hij heeft vastgehouden aan zijn principes en uiteindelijk heeft hij gewonnen.

Theo: Wat ik het meest bijzondere aan hem vind, is dat hij van een middelmatige jongeman is veranderd in een wereldleider van formaat. Op het moment dat hij zich afwendde van zijn eigen ik en voor anderen opkwam, toen veranderde hij. Toen hij klein was, liep hij na school altijd zo snel mogelijk naar huis, hij wilde niet met andere kinderen spelen. Toen hij net getrouwd was, was hij een despoot voor zijn vrouw. Hij was heel onzeker. Als advocaat durfde hij in de rechtszaal zijn mond niet open te doen. Maar toen hij het niet meer voor zichzelf deed kreeg hij ineens veel voor elkaar. Hij is van een slechte student veranderd in een megapersoonlijkheid.

Yorick: Toen ik die video's van hem zag viel het me op dat het altijd gezellig was om hem heen. Dat had ik niet achter hem gezocht. Ik dacht dat hij een serieus, gebogen mannetje was.

Hij is ook wel 'the most photographed' genoemd. Hij was heel erg met pr bezig. En hij kon heel sterk focussen. Mensen konden voor alles bij hem terecht en als ze bij hem waren dan gaf hij hun het gevoel dat ze bijzonder waren, dat hij er helemaal voor hen was.

De musical gaat over zijn leven. Wat willen jullie laten zien?

Yorick: De twijfel die hij bij elke beslissing had. Het geweldloos verzet waarbij er veel geweld over mensen heen kwam, andere groepen die wél geweld gebruikten, het bloedbad op het plein. Moest hij daar wel mee doorgaan? Dat vroeg hij zich af.

Tegelijkertijd was hij heel vastberaden en kon hij geen andere keuze maken. Door te vasten probeerde hij steeds weer om mensen naar zich te laten luisteren.

Rohani: Hij heeft gebroken met zijn zoon. Thuis was de situatie niet goed. Het was beter geweest als hij minder veeleisend was geweest. Kasturbai heeft dat tegen hem gezegd, daar hebben ze wel ruzie over gehad.

Gandhi kwam op voor kastelozen, maar hoe was zijn houding jegens vrouwen?

Rohani: Vrouwen hadden in die tijd niet veel te zeggen. Gandhi was anders, hij wilde dat Kasturbai leerde lezen en schrijven. Daarmee liep hij voorop in die tijd. Maar zij wilde dat niet, want dan zou zij kunnen lezen en schrijven en andere vrouwen niet en dan was ze anders.

Theo: Gandhi gebruikte Kasturbai als zijn voorbeeld, hij heeft veel van haar geleerd. Hij wilde dat ze leerde lezen en schrijven en dus stuurde hij haar naar school, ze ging wel, maar ze deed dan niks. Dat was geweldloos verzet. Hij heeft dat van haar geleerd. Gandhi heeft haar ook wel zijn grote leermeester genoemd.

In de musical wordt de mens achter Gandhi neergezet. Achter elk groot mens zit twijfel. Veel daarvan zit in de huiselijk sfeer, zijn directe omgeving. Je kan veel meer leren van iemand die fouten maakt.

Rohani: Je kunt je beter inleven. Hij had thuis ook problemen. Hij was principieel, ook thuis, zijn zoon moest hem helpen, maar die wilde liever studeren. Kasturbai ging tegen hem in. Hij luisterde wel naar haar, maar hij deed er niet zoveel mee. Hij was eigenwijs.

Theo: Hij was een beetje een fanaat, niet altijd even prettig, af en toe was hij een despoot.

Wat was Kasturbai's rol in de strijd?

Rohani: Gandhi heeft veel ideeën van haar opgedaan. Ze heeft meegedaan in de strijd, ze stond altijd achter hem. Ze heeft zelf ook inde gevangenis gezeten en is in de gevangenis gestorven.

Theo: Gandhi was een jaloerse echtgenoot, een despoot, maar zij pikte dat niet. Zij had een heel sterke eigen wil. Ze was het niet altijd met Gandhi eens.

Wat hebben jullie hiervan geleerd?

Rohani: Het was leuk en leerzaam om te leren over Gandhi als persoon, ik had me daar nog nooit in verdiept.

Mathijs: Niet zo heel interessant. Ik ben het wel met zijn ideeën eens.

Justus: Ik vond het wél interessant.

Rohani: Ik ook en ik vond het bijzonder dat één man zoveel verschil kan maken.

Justus: Iedereen doet altijd hetzelfde. Maar als één iemand iets anders doet en zegt "Ik doe het niet", dan kan dat wel wat uitmaken. Dat heb ik ervan geleerd, dat één mens een verschil kan maken.

Rohani: Ik denk, maar dat is theorie, in de praktijk doe ik er niks mee.

Theo: Het is al winst dat je het besef hebt dat het anders kan. Eén van mijn doelen was: als er één iemand anders is gaan denken, dan ben ik tevreden.

Maar het was méér dan Gandhi en méér dan een musical, het was een sociaal project. Na deze musical was de sfeer op school anders. Dat was een groot verschil met de andere musicals die we hebben gedaan, zoals bijvoorbeeld Saturday Night Fever, dit was ingetogen. Normaal gesproken gaat een zesdeklasser niet met een brugklasser om, maar na deze musical, waarin ze samen hadden gespeeld, deden ze dat wel. Die sfeer bevordert de veiligheid op school enorm.

Omschrijf Gandhi's visie eens en wat kan je daar vandaag de dag mee?

Theo: Wat Justus zegt, is heel belangrijk, één persoon kan het verschil maken. Wat je wilt, doe dat ook, doe geen concessies aan jezelf. Als je dat kunt en je bent toch zo geliefd, dan heb je iets goed gedaan.

Yorick: Hij wilde alle geloven bij elkaar houden.

Theo: Dat was zijn grote drama, hij wilde een verenigd India en wat hij bereikte was een vrij India, maar verdeeld. De tragiek is dat toen hij vermoord werd, iedereen om hem rouwde, hindoes, moslims... en overal hing de vlag halfstok, zelfs bij de VN. Toen hij dood was hielden mensen op met vechten. Waar Gandhi is opgehouden, daar staan we nu.

Interview: Barbara Smedema

voorbereiding op de première. foto's Joop Blom

Defensiecenten

In maart stelde de regering een commissie in die in 2009 rapport uit moet brengen over de Nederlandse krijgsmacht. Er zal een lijvige tekst komen. Nu al wordt verwacht dat kernpunt zal zijn: er moet meer geld bij, zo gaat het niet langer. Raymond Knops van het CDA nam al een voorschot. Nederland moet twee procent van het Bruto Nationaal Product aan Defensie gaan besteden. Dat is ook een NAVO wens, aldus het Kamerlid. Dat vrijwel geen enkel land binnen de NAVO daaraan voldoet, wordt door Knops niet vermeld. Dat Nederland voor een klein land een flinke bedrag besteedt aan zijn soldaten en hun wapens, daar gaat hij ook aan voorbij. In de wereld staat Nederland op plaats zeventien wat militaire uitgaven betreft. Na landen als Japan, India, de Verenigde Staten, Rusland, Engeland, Frankrijk, Duitsland, Spanje etc. als klein land fier bij de eerste twintig. Ook binnen de NAVO scoort Nederland met een tiende positie niet opvallend laag. Maar er moet meer bij. Maar waarom dan? De 26 NAVO-landen besteden nu al evenveel aan wapens en militairen als de rest van de wereld samen. (Martin Broek)

Ahoi, wakker blijven jongens

Er wordt altijd gezegd dat Nederlandse controles op wapenexporten erg goed zijn. Beter dan die in veel andere of zelfs alle andere EU-lidstaten. Kampioen borstklopperij, maar daar blijft het ook bij. Vorig voorjaar werd bekend dat Nederland negentig containers met wapentuig naar Eritrea had laten glippen. 90 containers maal 13 meter x 2,4 meter x 2,7 meter. Het is een forse stapel, een coaster vol. Maar het kan nog gekker. Op de vraag waarom geen wapenexportvergunning was verstrekt voor een marineschip dat verkocht is aan Nieuw-Zeeland, meldde de regering dat scheepswerf De Merwede deze niet aan had gevraagd. Het schip is 131 meter lang, zo hoog als een flat en met een waterverplaatsing van 8.000 ton (de grootte van een klein vliegdekschip) en toch controleerde niemand de grijze kolos. Nu gaat de Douane achteraf be-

oordelen of dit wel juist was. Het schip heeft overigens geen voorspoedige vaart. Doordat teveel water de open ruimtes van het schip instroomt zijn enkele rubberboten weggespoeld. Ernstiger is dat door een technisch defect een opvarende is omgekomen. (Jane's Defence Weekly 5.3.2008) (Martin Broek)

Joint Strike Fighter

Op 29 februari stuurde de regering een brief naar de Tweede Kamer over de Joint Strike Fighter (JSF), meer precies de aanschaf van twee testtoestellen. Veertien pagina's wetenswaardig- en onbenulligheden over het grootste wapenprogramma voor de Nederlandse krijgsmacht ooit. Dat groot geen kwaliteitskenmerk is, wisten we al. Dat groot vaak duur is, ook. Bij de JSF gaat het echter om het beste product voor de beste prijs, zo stelt de brief, en dat wil Nederland uit gaan testen. Er zijn vier landen die JSF testvliegtuigen gaan kopen: de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, (waarschijnlijk Italië en, ja hoor, ook de brave Henkies uit Nederland. Kosten van de twee vliegtuigen: 275 miljoen euro. Er is verder nog een klein probleempje, waarover nauwelijks gesproken is. De totale JSF programmakosten zijn iets hoger dan verwacht: ruim 200 miljoen euro. Hoeveel stijgingen nog volgen is onbekend, maar dat ze zullen volgen is onvermijdelijk. Want op 11 maart liet de Amerikaanse Rekenkamer GAO twee rapporten het licht zien waarbij de Nederlandse cijfers verbleken. Alleen al in 2006 (het laatste jaar waarover volledige cijfers beschikbaar waren) stegen de begrote kosten voor het Amerikaanse programma met 23 miljard dollar naar in totaal 299 miljard. De GAO tekent daarbij aan dat de kostenschattingen zo slecht inzichtelijk zijn dat ernstig rekening gehouden moet worden met een extra stijging van 38 miljard dollar. Een meerderheid in de Nederlandse politiek, CDA en VVD voorop, nemen de opeenstapeling van slechte berichten van de afgelopen jaren voor lief. Onder het mom van samen optrekken met de Amerikanen

en grote belangen voor de Nederlandse industrie, blijven ze blind geloven in de JSF. (Martin Broek en Frank Slijper)

Marokko koopt fregatten bij De Schelde

Begin februari heeft Damen Shipyards, het moederconcern waaronder scheepswerf De Schelde valt, een contract getekend met de Marokkaanse overheid voor de levering van drie fregatten. De order is de derde grote klapper die de werf in een paar jaar tijd maakt. Vier jaar geleden tekende Indonesië voor de eerste grote exportorder van marineschepen in jaren (vier korvetten voor rond de een miljard euro). In december 2007 bestelde de Nederlandse marine voor bijna 500 miljoen euro nog eens vier patrouilleschepen bij de werf.

In 2000 was De Schelde nog op sterven na dood. Sinds de daaropvolgende, zwaar door de staat gesubsidieerde, overname door Damen gaat het dus weer bergopwaarts. Naar verluidt zijn de orderboeken tot 2013 vol en beraamt de werf plannen voor uitbreiding. Extra personeel wordt momenteel geworven.

De Marokkaanse order is naar schatting ruim 800 miljoen euro waard. Voor dat bedrag is door kredietverzekeraar Atradius Dutch State Business een door de staat gedekte exportkredietverzekering afgegeven. Financiering vindt plaats door ING, Rabo en Société Generale. Hoewel nog geen exportvergunning is verstrekt, lijkt de overheid geen problemen met de order te hebben, ondanks hoge bewapeningsuitgaven, een arme bevolking die voor een groot deel ongeletterd is en het uitblijven van een oplossing voor de West-Sahara, een gebied dat door Marokko is ingepikt. Militaire samenwerking met Noord-Afrikaanse landen onder het mom van 'terrorisbestrijding' en het tegengaan van 'illegale immigratie' gaat daarom hand in hand met de verkoop van waslijsten wapens waaraan die landen hoognodig behoefte zouden hebben. (Frank Slijper)

Afghanistan: Vredesjirga of Kalashnikov?

foto Wim de Boer

*Praten met de Taliban?
Polititionele actie van de NAVO
Karzai en de warlords
Sjanghai Cooperation Organization
Vrouwen in Afghanistan*

Praten met de Taliban?

Hoe de gevechten in Afghanistan te deëscaleren?

foto Wim de Boer

Momenteel is er geen sterk centraal gezag in Afghanistan. In veel gebieden zijn plaatselijke krijgsheren de baas. Die hebben een lange traditie van elkaar bevechten, en in (tijdelijke) bondgenootschappen met elkaar tegen anderen vechten. In heel Afghanistan is de centrale regering zwak en in het zuiden van het land bestrijden de Taliban de regering en de buitenlandse troepen. Hoe kan deze strijd beëindigd worden, door te praten met de Taliban?

Na het vertrek van de Sovjet- troepen werden de Taliban na een lange strijd om de macht de baas in Afghanistan. In reactie op de aanval van 11 september 2001, vielen de VS Afghanistan binnen en is het Talibanregime omver geworpen. Er is met hulp van de Verenigde Naties een parlementaire democratie ingesteld. Omdat er geen politieke partijen waren, konden kiezers alleen op personen stemmen. In het parlement zitten nu veel van deze krijgsheren.

President Karzai van Afghanistan stelt herhaaldelijk dat hij wil onderhandelen met de Taliban. De Women's International League for Peace and Freedom (WILPF) en Vrouwen voor Vrede (Vr.vVr.) steunen Karzai in deze, maar zij zijn niet voor een onmiddellijk terugtrekken van alle buitenlandse troepen, zeker niet uit het noorden. Vrouwengroepen in Afghanistan vragen de internationale gemeenschap om bescherming. Onmiddellijk terugtrekken betekent een machtsvacuüm,

waarvan de Taliban zouden kunnen profiteren. Bovendien zou tegelijkertijd met het terugtrekken van troepen een stroom van kennis, training en geld naar Afghanistan op gang moeten komen. Slechts dat kan de bevolking afhouden van kiezen voor de Taliban.

Op 6 juli 2007 schreef de politieke werkgroep van Vr.vVr. en WILPF een brief waarin zij wezen op de geboden kansen, nu het Afghaanse parlement en president Karzai wilden onderhandelen met de Taliban. Die zien de Taliban terecht als mede-Afghanen en willen hen betrekken bij de wederopbouw van het land, waarin nu al decennialang gevochten wordt. Het Afghaanse volk heeft recht op zo'n eigen benadering, hoe moeilijk die ook zal zijn. De huidige strijdmethoden van de buitenlandse troepen staan de voor dergelijke onderhandelingen noodzakelijke deëscalatie in de weg.

De minister antwoordde op deze brief op 21 augustus 2007: "We delen uw zorgen over het lot van de Afghaanse bevolking. (...) In de huidige situatie is robuust optreden echter onvermijdelijk om zowel de Afghaanse bevolking als de ISAF missie te beschermen. (...) De Taliban is een extremistische, terroristische beweging die de Afghaanse grondwet niet erkent en met geweld de legitiem gekozen regering in Afghanistan ondermijnt. Nederland onderhandelt niet met terroristen en onderhoudt derhalve ook geen contacten met de Taliban. Wel zet Nederland in op reïntegratie van groepen die zich van het centrale gezag hebben vervreemd en ondersteunt verzoening."

Renamo

Op zaterdag 15 september 2007, stelde oud minister Pronk bij de opening van de 41^e Vredesweek vast dat de Nederlandse vredesmissie in Afghanistan alleen succes kan hebben als het Westen gaat onderhandelen met aanhangers van de Taliban. De oud-minister, verwees naar Mozambique, waar de rechtse beweging Renamo tal van gruwelijke misdaden op haar geweten had. Toch begonnen in

1991 onderhandelingen met die beweging over een vredesregeling. Het leidde tot een stopzetting van het geweld in het Afrikaanse land. Renamo werd een gerespecteerde politieke partij.

"Door onze zuiverheid, de weigering te praten met groeperingen met bloed aan hun handen, creëren wij vaak gewelddadige organisaties", zei Pronk. Hij noemde als voorbeeld de weigering om Hamas als gesprekspartner in de Palestijnse gebieden te aanvaarden. Daardoor wendden Palestijnen zich tot nog radicalere organisaties.

Op 30 september 2007 schreef het CBS-nieuws dat President Hamid Karzai had aangeboden om de Talibanleider Mullah Omar te ontmoeten voor vredesbesprekingen. Hij wilde de militanten een hoge positie geven in de regering als zij hun opstand beëindigen. Daarmee herhaalde hij eerdere oproepen voor onderhandelingen.

Maar de woordvoerder van de Taliban zei dat de militieën niet zullen onderhandelen met de Afghaanse autoriteiten zolang de VS en NAVO strijdkrachten het land niet hebben verlaten. Karzai zei daarentegen dat hij buitenlandse hulp nodig heeft totdat de wegen geplaveid zijn, er water- en elektriciteitsvoorzieningen zijn en totdat er een beter nationaal leger en politie is. Hij wil nog steeds gesprekken met de Taliban, maar niet met Al-Qaeda of andere niet-Afghaanse strijders.

De V.S. bestempelt de Talibanstrijders als terroristen en ondersteunt de onderhandelingen niet. De VN en NAVO hebben gezegd dat een aantal van de Taliban geïnteresseerd is in het neerleggen van de wapens. NAVO's ambassadeur Daan Everts zei daarop dat de alliantie wil bezien of er een mogelijkheid voor gesprekken is.

Vervolgens stelde Karien van Gennip, Tweede Kamerlid voor het CDA, vragen aan de minister van Buitenlandse Zaken. Zij vroeg onder andere: "Onder welke voorwaarden acht u onderhandelingen met de Taliban wél aanvaardbaar? (...) Hoe voorkomt u dat onderhandelingen de Taliban een sterkere positie geven (...),

wat de strategie om de Taliban irrelevant te maken zou doorkruisen?"

Minister Verhagen antwoordde schriftelijk op 7 oktober 2007: "De Nederlandse regering hecht aan een duurzame en democratische oplossing van de conflicten in Afghanistan. Verzoening, integratie van strijders en politieke dialoog zullen daarvan deel uit kunnen maken. De Nederlandse regering ondersteunt in die zin de oproep van President Karzai om te gaan praten. (...) President Karzai probeert door een proces van nationale verzoening de Taliban en andere extremistische groeperingen, aan zich te binden. Een klein aantal senior Taliban leiders is reeds teruggekeerd in het politieke proces in Afghanistan, door onder meer de Afghaanse grondwet en de democratische regels te aanvaarden en het gebruik van geweld af te zweren. Daarnaast zijn tot nu toe ongeveer 3000 ex-Taliban verzoend met de Afghaanse regering via het PTS-programma (Verzoeningsprogramma Takhem-e-Sohl,) waaraan ook Nederland een financiële bijdrage levert. Ook de recente vredesjirga tussen Afghanistan en Pakistan wordt door Nederland positief gewaardeerd(...)."

Het laatste nieuws (ANP 28 -02-2008) over Afghanistan luidt: "Meer dan zes jaar na de Amerikaanse invasie in Afghanistan heeft de door het Westen gesteunde regering van President Karzai slechts 30 procent van het land onder controle. De radicale Taliban zijn de baas in 10 procent van het land," aldus Mike McConnell, coördinator van de Amerikaanse geheime diensten.

Het is tijd voor een strategie van nationale verzoening in Afghanistan.

Han Deggeller – WILPF

Politionele actie in Afghanistan

Waarom zijn we in Afghanistan? Dat is eenzelfde vraag als die de schrijver Norman Mailer in 1968 aan de Amerikaanse regering stelde, destijds met betrekking tot de oorlog in Vietnam. Het werd al snel een campagneleus voor de Amerikaanse vredesbeweging. De omstandigheden in Afghanistan zijn heel anders, maar ook hier gaat het om een guerrillaoorlog – nu verkocht als ‘oorlog tegen terreur’ – gericht tegen een groepering die ontegenzeggelijk de steun geniet van een deel van de bevolking.

Volgens premier Balkenende zetten de Nederlandse militairen zich in “voor het bestrijden van het internationale terrorisme en voor de wederopbouw van Afghanistan” (persbericht 11-09-2007). Maar in de wereld van strategen, opiniemakers en denktanks heeft men het over heel andere bedoelingen: het zou gaan om een herleving van het negentiende-eeuwse *Great Game* om invloed te winnen in Centraal-Azië. In die denkwijze is Afghanistan een bruggenhoofd en uitvalsbasis voor interventie in Centraal-Azië, en een doorvoerroute voor olie en gas naar de markten in de geïndustrialiseerde wereld (zie artikel Klaas Meijer in dit dossier).

In de Nederlandse publieke discussie is weinig terug te vinden van deze verdergaande doelstellingen: om politiek draagvlak te creëren was het noodzakelijk om het doel te definiëren als een wederopbouwmissie. Voor de Nederlandse politiek bestaan er formeel geen geopolitieke belangen, slechts handhaving van de internationale rechtsorde en ‘bestrijding van het terrorisme’. De officiële discussie gaat dus alleen over de mate waarin de missie nog ‘opbouwend’ is en over de militaire effectiviteit tegen de Taliban. Maar in een guerrillaoorlog is de bredere politieke context van de oorlog van immens belang.

3D en *Hearts and Minds*

De verwarring wordt vergroot door misvattingen over de kernconcepten van guerrillaoorlog. Dat blijkt bij de hantering van het 3D concept, *Diplomacy, Development and Defence*: diplomatie, ontwikkeling en veiligheid. Met de term ‘diplomatie’ bedoelt de regering echter hetzelfde

als het streven naar steun van de bevolking door hun *hearts and minds* te bereiken. De concepten worden uitsluitend gedefinieerd vanuit het militaire perspectief van de contraguerrilla, dus hoe men ‘diplomatiek’ kan optreden om de steun van de bevolking te winnen. Daarmee wordt voorbijgegaan aan de crux van diplomatie: het onderhandelen van twee strijdende partijen met verschillende politieke doelen om tot een aanvaardbaar compromis te komen. Op vergelijkbare wijze wordt het winnen van de *hearts and minds* gezien als onderdeel van de militaire campagne: de invulling gebeurt door het incorporeren van het hulpbeleid, waaronder het werk van niet-gouvernementele hulporganisaties (ngo’s) in de contraguerrillastrategie. Deze ondergeschiktheid wordt goed begrepen door onafhankelijke groepen als Artsen zonder Grenzen en Healthnet: een woordvoerder vertelde dat samenwerking met de militairen, vanzelfsprekend voor de aanhangers van de contraguerrilladoctrine, fataal is voor de relatie met de bevolking. Deze gaat de hulpverleners steeds meer zien als verlengstuk van de militaire aanpak. In de praktijk ligt het voor de militairen ook voor de hand om hun ngo-contacten te gebruiken als inlichtingenbron voor informatie over de guerrilla.

Deze 3D en *hearts and minds* concepten zijn samen met de ‘inktvlek strategie’ de noodzakelijke uitwerking van de principes van contraguerrilla oorlogvoering, die aan het thuisfront verkocht wordt als wederopbouw. In zekere zin gaat het om een terugvinden van de collectieve herinneringen van het Nederlandse leger aan haar vorige grootschalige contraguerrillacampagne: tegen onafhankelijkheidsstrijders in Nederlands-Indië.

Alles draait er om hoe de relatie is tussen de bevolking en de militaire, dan wel politiemacht in een bepaald regio. Daarbij is meestal beslissend of er een permanente bestuurlijke vertegenwoordiging is van het centrale gezag, of dat plaatselijke machthebbers dan wel de Taliban de belangrijkste invloed uitoefenen. Deze situatie verschilt over heel Afghanistan. De mogelijkheid om belastingen te heffen, scholen op te zetten en het verkeer op de wegen te controleren – de zekerste

indicatoren van bestuursinvloed – zijn het belangrijkste. Ze vormen vermoedelijk de basis voor de veiligheidsinschattingen die de VN-organisaties in Afghanistan maken om te bepalen of men veilig kan rondreizen, dan wel werken in een bepaald gebied. (zie kaartje p. 6 Senlis-rapport *Stumbling into Chaos* London, november 2007)

Die mate van bestuursinvloed heeft te maken met directe sociaaleconomische belangen en met culturele factoren die voor de bevolking van belang zijn. Daarbij is de papaverooft cruciaal, omdat die vaak de belangrijkste bron van inkomsten vormt. Die oogst is zo belangrijk dat allerlei betrokken partijen – de boeren zelf, de Taliban, plaatselijke politie, al dan niet georganiseerde misdaad zoals plaatselijke krijgsheren, transportfirma’s en de centrale regering via vergunningen, wegblokkades, en grenspatrouilles – betrokken zijn bij de verbouw, verwerking en transport van de immense oogsten.

Controle

De controle over de bevolking is meer nog dan de militaire beheersing van een bepaald geografisch gebied de beslissende factor in de oorlog. De NAVO en de Nederlandse regering houden stug vol dat de strijd gewonnen kan worden. Daarbij is de vooronderstelling dat het Afghaanse regeringsleger de NAVO troepen in de gebieden waar het grootste deel van de bevolking woont, kan vervangen en een bestuursstructuur kan ondersteunen die vanuit de hoofdstad wordt gecontroleerd.

Maar wie heeft de meeste invloed en waar? Onafhankelijke rapporten zoals die van de VN, suggereren dat grote delen van Zuid-Afghanistan in ieder geval niet onder controle van ISAF staan. Het hoofd van de Amerikaanse inlichtingendiensten Michael McConnell verklaarde eind februari tegenover een Senaatscommissie dat 30 % van land en bevolking gecontroleerd wordt door de regering, 10 % door de Taliban en 60% door plaatselijke machthebbers, zoals stamhoofden, religieuze leiders en georganiseerde criminaliteit.

Het is erg moeilijk om de precieze bevolkingsdistributie van Afghanistan, laat

voorzijde van "Afghanistan – the bear trap"

staan de provincie Uruzgan vast te stellen: wonen en werken de mensen in een gebied dat onder ISAF-controle staat, of dat van de Taliban, of geen van beide?

De controle over een groot deel van Afghanistan is op zijn minst omstrede. In zo'n situatie, stelt de Israëlische militaire expert Van Creveld, zijn er slechts twee oplossingen mogelijk: het regeringsleger (in dit geval dus ook de NAVO) moet jarenlang zeer intensief patrouilleren om de veiligheid te creëren die noodzakelijk is voor bestuurlijke stabiliteit. Dat betekent ook dat de soldaten doorlopend verliezen zullen incasseren. Volgens gangbare vuistregels is voor een langere periode een troepenmacht noodzakelijk die ongeveer 12 keer zo groot is als de guerrilla. In Afghanistan is dat 204.000 versus 17.000. Momenteel zijn er 54.000 buitenlandse troepen plus 57.000 van het Afghaanse leger. Of, stelt Van Creveld, je kunt ook met immense wreedheid optreden waarbij in feite door terreur controle over de bevolking wordt afgedwongen. Anders gezegd, de mensen worden bang voor de regeringstroepen dan voor de Taliban of anderen.

Maar zo'n schema is niet noodzakelijkerwijs van toepassing in Afghanistan. De NAVO-strijdkrachten maken groot-scheeps gebruik van vuurkracht op afstand: artilleriebeschietingen, luchtbombardementen en raketten. Daarbij vallen altijd burgerdoden, voor de bevolking ook een vorm van terreur. Verder zijn er een aantal politieke factoren die van immens belang zijn: de aanwezigheid van westerse troepen die niet zachtzinnig omgaan met de bevolking (zoals bij huiszoeken), de religieuze factor (christelijke troepen tegen ware gelovigen – de kruistochtgedachte), plus de grondige afkeer van vreemdelingen die aantoonbaar een beslissende invloed hebben op de samenstelling van de regering en de bestuursstructuur. Daar hoort ook bij het interveniëren in religieuze en culturele gebruiken (onderwijs voor meisjes bijvoorbeeld) met een beroep op de universele rechten van de mens – allesbehalve vanzelfsprekend in een stammensamenleving onder sterke religieuze invloed. Ten slotte: de directe aanslag op de inkomsten van de mensen als die afhankelijk zijn van de papaver-

oogst en aan de andere kant de permanente stroom van nieuwe rekruten uit het grensgebied met Pakistan. Daarnaast is er een moeilijk te definiëren invloed van buitenlandse *jihadi's*, die net als in Irak zijn aangetrokken door de aanwezigheid van de NAVO-troepen.

Dit geheel maakt een overwinning zo goed als onmogelijk, zelf na tientallen jaren strijd. Dat zien onder meer de Duitse en Franse regering, die weigeren om in het oorlogsgebied in Afghanistan te opereren, wel goed. Onderhandelingen zijn dus onvermijdelijk – de enige vraag is of de Taliban in staat zijn een vertegenwoordiger aan te wijzen en of de Europese NAVO-lidstaten de Amerikaanse invloed – uit op een onmogelijke militaire overwinning – kunnen neutraliseren.

Karel Koster

De binnenlandse politiek van Karzai en de warlords

Afghanistan kent een turbulente geschiedenis waarin het jaar 2001 maar een van de conflictueuze episodes is. Na de aanslagen in New York en Washington van 11 september kwam het Talibanbewind onder sterke druk van de VS te staan om het al-Qaida netwerk uit te leveren, maar wilde niet toegeven. De regering Bush nam toen de beslissing om zelf tegen het Talibanregime en al-Qaida op te treden. Volgens de bevolking en de Afghaanse politici had de Amerikaanse president Bush daartoe niet het recht zonder instemming van de Afghanen.

Toen de VS Afghanistan binnenviel beschouwden veel mensen dat als een soort invasie zoals de Russische in 1979. Later dacht de bevolking dat deze aanval van de Britten en de VS misschien toch een nieuw hoopvol begin kon zijn, maar ze werden teleurgesteld. De bevolking hoopte op het einde van de oorlog en wederopbouw en stabiliteit in een democratisch Afghanistan.

Zes jaar geleden werd een overgangsregering benoemd onder leiding van president Hamid Karzai. Een conferentie in Bonn over Afghanistan leidde tot vrije verkiezingen en de opbouw van een definitieve regering. Deze bestaat uit de moejahedien (verzetsleiders tegen de Russen), aanhangers van de oude koning, groepen onder invloed van de Amerikanen en de Britten en mensen die afkomstig zijn uit de terroristische organisatie van Gulbuddin Hekmatjar en die van de Taliban.

In feite berust de regering niet op de bevolking, maar bestaat uit verschillende groepen mensen onder Iraanse, Pakistaanse, Brits-Amerikaanse en andere Europese invloed. Al die landen zijn vanwege hun eigen belangen geïnteresseerd in de Afghaanse geopolitiek.

Na zes jaar heeft het kabinet Karzai zijn beloftes nog steeds niet waargemaakt. Het kabinet heeft weinig invloed in het land en er zijn niet genoeg ervaren politieke leiders die zelfstandig zonder buitenlandse invloed kunnen regeren. Karzai kan niet zelfstandig het land be-

sturen want hij heeft geen eigen agenda die hij kan volgen. Als het zo doorgaat, dan is de kans groot dat Afghanistan niet vooruitkomt.

De belangrijkste aspecten daarvan zijn: Karzai heeft met buurlanden zoals Iran, China en Pakistan geen politieke band kunnen smeden en heeft daardoor wereldwijd zwakke politieke connecties. Karzai heeft ook niet echt een goede relatie met de moslimlanden, die zich juist zouden kunnen inzetten voor wederopbouw en veiligheid. Karzai werkt alleen maar voor de VS die hem begeleiden en op die manier volgens hun wil en wet kunnen regeren.

Als het zo doorgaat komt de bevolking in opstand en zullen terroristische en fundamentalistische groeperingen aan invloed winnen. Op deze manier kan er helemaal niks worden verbeterd.

In juli 2005 is Karzai naar Amerika gereisd voor een bezoek aan Bush en daar heeft hij met zijn collega een overeenkomst ondertekend voor een nog jarenlang verblijf van Amerikaanse militairen in Afghanistan. Naar mijn mening kunnen de buitenlandse troepen in Afghanistan niet echt een goede invloed hebben op de bevolking. Zo voelt de bevolking zich niet vrij en uit de geschiedenis is ook gebleken dat de Afghanen niet blij zijn met buitenlandse machten op hun grondgebied.

Daarnaast vind ik dat Karzai daar niet op eigen gezag mee akkoord had moeten gaan, want hij kan die beslissing niet zonder het volk nemen. Ik denk dat deze actie van president Karzai voordelig is voor de propaganda van de fundamentalistische en terroristische organisatie al-Qaida en de Taliban.

Etnische problemen

Ook zijn er aanzienlijke, etnische problemen voor de regering. Deze bestaat voor 70% of meer uit leden van de etnische Pashtun-groepen, en voor 30% uit de meerderheid van de bevolking van Afghanistan, Tadzjiken, Hazara, Oezbe-

ken, Turkmene, Beloetsji, Aimak, Arabieren etc. Bovendien bestaan de adviseurs van Karzai ook voor meer dan 80% uit leden van de Pashtun etnische groepering. Het parlement van Afghanistan bestaat in meerderheid uit vertegenwoordigers van fundamentalistische religieuze en etnische chauvinistische tendensen. Bovendien werken sommige parlementsen en regeringsleden voor rekening van buitenlandse mogendheden. En dan zijn er nog connecties met de maffia en de drugshandel.

De huidige periode lijkt op die van eind jaren twintig van de vorige eeuw toen Mohammed Nadir Khan met hulp van de Engelse militaire macht als koning aan het bewind was gekomen. In die tijd was er weinig economische vooruitgang en werden alle etnische groepen behalve Pashtun gediscrimineerd. Als de regering Karzai geen oplossing vindt voor deze etnische problemen zal de bevolking het machtsmisbruik en de vriendjespolitiek van het huidige bewind steeds meer gaan vergelijken met het vroegere systeem van de koningen.

De zwakke regeringskring rond Karzai en zijn adviseurs maakt misbruik van de situatie in Afghanistan. In de Afghaanse media zijn veel voorbeelden te vinden van acties van de regering tegen cultuuruitingen van etnische groepen. Zo werden op 10 februari 2008 door Karim Khoram, de minister van Cultuur en Informatica, drie journalisten ontslagen wegens het schrijven van sommige woorden van het Farsi. De bevolking in het noordelijke en westelijke deel van het land en de hoofdstad Kaboel reageert met harde kritiek en demonstraties tegen de regering Karzai.

Op deze manier kan er zelfs een burgeroorlog ontstaan tussen verschillende etnische groepen, uitmondend in een regionale oorlog.

Volgens mij is dus niet alleen het terrorisme, maar ook de binnenlandse etnische problematiek een belangrijke factor bij de destabilisatie van het land.

De Amerikanen en Britten doen daar heel weinig aan, ze gebruiken nog de

oude strategische planning, die bestaat in het steunen van een bepaalde etnische groep in het land in concurrentie met andere.

Drugshandel

De regering Karzai heeft problemen zoals de wederopbouw en het bestrijden van de drugshandel (nu inkomstenbron nummer één) en het gebrek aan vrouwenrechten niet kunnen oplossen.

Volgens de VN, Amnesty International in Afghanistan en de Afghaanse minister van Volksgezondheid, blijkt dat er meer dan 30% van de mannen drugs gebruikt, bij de vrouwen is dat 13% en de kinderen 7%. In Afghanistan wordt 93% van de hele wereldvoorraad opium geproduceerd. Volgens Amnesty International in Afghanistan zijn er in 21 provincies naar schatting 120.000 vrouwen die verslaafd zijn geraakt aan drugs en in totaal zijn er in schatting rond twee miljoen mensen die drugs gebruiken. Uit onderzoek blijkt dat de drugshandel jaarlijks 400-500 miljard dollar opbrengt.

De drugshandel zou onder meer in handen zijn van sommige hogere functionarissen van de regering Karzai, leden van bezettingstroepen van de VS en de internationale maffia. Ik verwacht de komende jaren weinig verbetering in deze situatie, hetgeen ook erg belemmerend is voor de wederopbouw.

Afghanistan is een vruchtbaar land, ongeveer 70% van de bevolking van Afghanistan is bezig met agrarisch werk op het platteland. De Afghaanse bodem is rijk aan delfstoffen zoals goud, koper en ijzer. Bovendien zit er naar schatting 700 miljard kubieke meter gas en 300 miljoen ton olie in de grond. In de afgelopen zes jaar heeft de zwakke regering van Karzai weinig aan de ontwikkeling van de economie gedaan.

Mede door de maffiose economie onder meer door de productie van opium, is er veel armoede. In totaal is er 30% van de bevolking die een vaste baan heeft en is 70% werkloos. Ze verdienen maar een

dollar per dag om te overleven.

60% van de boeren, vooral jonge mannen in de leeftijd 18-40 en 2 miljoen kinderen in de leeftijdsgroep van 12 tot en met 16 jaar verrichten heel zwaar werk, 85% van de bevolking is nog steeds analfabeet, 80% van de bevolking heeft geen gezond drinkwater etc.

De boeren hebben in de afgelopen 28 jaar veel te lijden gehad door de oorlog, hun landerijen zijn vernietigd en veeteelt, watervoorziening en machinerie heeft veel schade opgelopen.

De regering Karzai heeft geen plannen voor agrarische ontwikkeling en wil daar ook geen geld in investeren. Zo kunnen de boeren door de maffia gestimuleerd worden om opium te produceren want dat is het enige middel voor hen om te kunnen overleven.

Conclusie

De Afghaanse bevolking zit gevangen tussen twee krachten, de autocratische regering van Karzai en de extreme fundamentalisten die door een aantal buitenlandse staten worden gesteund. De VS en de NAVO zouden veel meer middelen op het gebied van opbouwprojecten moeten inzetten. Ze zouden specialisten op verschillende gebieden moeten sturen zoals hervorming van de regering, rechtbanken, het gevangenisstelsel, de politie, het nationale leger, onderwijs en gezondheid in plaats van de eigen militairen in te zetten. Van groot belang is ook dat er voor het eerst sinds heel lange tijd een volkstelling in Afghanistan komt.

De enige oplossing op lange termijn is een brede regering vanuit alle etnische groepen, maar gebaseerd op een pluralistisch parlementair partijensysteem en niet op stammen, moellahs, rijke lieden of koningen.

Dr. Fazel Ahmad

Dr. Ahmad is afkomstig uit Afghanistan en woont sinds 1999 in Nederland met de Nederlandse nationaliteit

Bronnen:

<http://mediatheek.thinkquest.nl>
<http://www.ariananet.com/modules.php?artikel&op=view&sid=9567>
<http://www.mashal.org/home/mian/maqaalat.php?00546>
<http://www.rawa.org/mar8-02-pr2.htm>
<http://pz.rawa.org/63/63editorial.htm>
<http://www.bbc.co.uk/persian/Afghanistan/story/2008/02/080207>
 Algemeen Dagblad - De Pers 22.02.2008
<http://www.washingtonpost.com/w 26.2.2008>
<http://www.ariananet.com 12.2.2008>
 Professor Michel Chossudovski, artikelen in o.m. Global Research 21.9.2006
 Rapport van de VN en Amnesty international Afghanistan 26.2.2008

SCO en Afghanistan

Ook 'The Great Game', de grote strijd in de negentiende eeuw tussen Rusland en Engeland om de macht over Eurazië, werd in Afghanistan uitgevochten. Die strijd wordt nu voortgezet met veel meer spelers en een andere hoofdrolspeler: de Verenigde Staten heeft de plaats ingenomen van Engeland. Zoals de Indiase oud-diplomaat Bhadrakumar concludeerde: waar de NAVO-uitbreiding stakte in Georgië, maakte de NAVO zich meester van Afghanistan. In 2001 bij de VS-inval in Afghanistan, werkten Rusland en China nog samen met de VS omdat zij er met name in Tsjetsjenië en Xinjiang alle belang bij hadden de (door de VS gesteunde) separatistische bewegingen een halt toe te roepen. Maar het werd al snel duidelijk dat de Overexpansie niet zou ophouden in Afghanistan en omgeving. De door de VS gesteunde *regime changes* in Georgië (2003), Oekraïne (2004) en Kirgizië (2005) bevestigde voor de Sjanghai Five hun nauwere aansluiting in de SCO, de Sjanghai Cooperation Organization.

De Sjanghai Five bestaat uit Rusland, China, en de omliggende landen Kazachstan, Kirgizië, Tadjikistan. Vooral de val van het regime in Kirgizië bracht de dreiging van expansie wel heel dicht bij ze. Die leidde tot de meest uitgesproken uitspraak van de SCO: de landen vroegen op hun top in 2005 de NAVO haar troepen terug te trekken en stelden: "Centraal-Azië voor de Centraal-Aziaten." Oezbekistan sloot zich aan: de Westerse troepen moesten er zich op vier bases terugtrekken en voor het vliegveld Manas in Kirgizië moest de VS een veel hogere huur gaan betalen.

De SCO is een jonge, onbekende organisatie, die is opgericht op 15 juni 2001

en bestaat uit de Sjanghai Five – Rusland, China, Kazachstan, Kirgizië en Tadjikistan – en later dus Oezbekistan. De club is in korte tijd uitgegroeid van het losse samenwerkingsverband Sjanghai Five tot een door de VN erkende hechte gemeenschap met het extra lid Oezbekistan en verschillende waarnemers – Iran, India, Pakistan en Mongolië. De organisatie telt een kwart van de wereldinwoners (1,5 miljard) en beslaat drievijfde van het oppervlakte van Eurazië, de veruit grootste landmassa ter wereld. De SCO heeft een secretariaat in Peking en kent een Regionale Anti-Terrorisme Structuur (RATS) in Tasjkent, een jaarlijkse topontmoeting van regeringsleiders, de jaarlijkse Raad van ministers van Buitenlandse Zaken, een Raad van ministers van defensie en periodieke bijeenkomsten van andere ministers. Vorig jaar is de SCO-energieclub opgericht, die over heel veel olie en bijna de helft van de werelddardgasvoorraden gaat. Het is dan ook logisch dat aardgas-reus Turkmenistan de laatste topontmoeting heeft bijgewoond.

De Sjanghai Five was vooral opgericht om grensconflicten op te lossen en tegen de "drie kwaden" (terrorisme, extremisme en separatisme) op te treden om te voorkomen dat islamitische landsdelen, als Tsjetsjenië en Xinjiang zich met steun van Westerse geheime diensten zouden afsplitsen. Maar ook in Kazachstan, Kirgizië en Tadjikistan bedreigden religieus-politieke leiders de lokale autoriteiten van deze jonge landen die nog maar kort geleden waren afgesplitst van de Sovjet-Unie en zelfstandige staten geworden waren. Deze religieus-politieke bewegingen werden gesteund door Pakistan, Saoedi-Arabië en de Verenigde Staten. Zoals prof. Michel Chossudovski concludeerde: "de

Pantseroefening tijdens SCO-oefening Peace Mission 2007

seculiere staten in Centraal Azië werden enerzijds opgelost door het IMF en anderzijds door de Wahabisten." China en Rusland hadden zelfs in de Koude Oorlog nog militaire confrontaties. In 1996 vond de eerste top van de Sjanghai Five plaats en voor het eerst in de geschiedenis zijn er duidelijk gemarkeerde grenzen tussen Rusland en China. Parallel aan deze grensonderhandelingen zijn de bewapeningsuitgaven in de grensgebieden sterk teruggebracht.

"NAVO kan wel wat hulp gebruiken"

In 2001 – het jaar van de Amerikaanse inval in Afghanistan – is de Sjanghai Five vervangen door de SCO (met Oezbekistan). Volgens de Russische president Poetin (17 juni 2004, bij de oprichting van de SCO-Afghanistan Contact Groep) "was de dramatische situatie in Afghanistan een van de redenen waarom de SCO was opgericht." De SCO speelt dus een belangrijke rol in Afghanistan. Deze buurlanden van Afghanistan hebben bijvoorbeeld een database opgezet over de drugstransportroutes vanuit dat land. Kazakstan heeft onlangs een studie afgerond over deelname aan het PRT, het

Provinciale Reconstructie Team. Jan Gruijters, directeur van IKV / Pax Christi hield op onze aanvullende hoorzitting over Afghanistan een pleidooi om overleg met de omliggende landen te beginnen, omdat alleen zo stabiliteit in Afghanistan kan komen. Op zich is dat logisch, want in bijvoorbeeld een land als Tajikistan wonen minder etnische Tajieken dan in Afghanistan. Maar de VS-leiding voelt niet voor samenwerking.

Samenwerking in plaats van confrontatie

Luitenant-kolonel Marcel de Haas van Clingendael is een groot voorstander van samenwerking tussen NAVO en SCO, al was het maar om zo de drugshandel beter te bestrijden en de Taliban in te perken, die de SCO ook het liefst buiten Afghanistan houden. Het dagblad De Pers van 23 januari vatte dat samen met de kop: "NAVO kan wel wat hulp gebruiken" en terecht. Verschillende strategen zien de NAVO al het onderspit delven in Afghanistan. We zijn het met andere woorden alleen al aan onze jongens en meisjes verplicht. Maar in plaats van samen te werken volgen de VS hun eigen 'Great

Asia Strategie', die neerkomt op 'verdeel en heers'. Die is er op gericht Centraal Azië zo veel mogelijk los te koppelen van Rusland en China en via Afghanistan te koppelen aan Zuid-Azië en in het bijzonder aan bondgenoot Japan die de laatste jaren een zeer actieve strategie richting Centraal Azië inzet. Als de drie wereldmachten VS, Rusland en China, met hun gezamenlijke belangen op het gebied van drugsbestrijding en bestrijding van de Taliban een politiek van samenwerking in plaats van confrontatie zouden voeren, kunnen onze jongens en meisjes zo naar huis. Als Nederland bij de VS daar op zou aandringen zou zij zowel voor onze soldaten als voor de wereldvrede een belangrijke rol vervullen.

Klaas Meijer

Vrouwen in Afghanistan

Afghanistan is een land met een roerige geschiedenis. Al eeuwenlang waren er oorlogen tussen de verschillende stammen, zoals: Pashtun, Tadjiek, Hazara, Uzbeek, Aimak, Turkmene, Baluchi enz. Tijdens het bewind van de koning van Zahir Shah (1933 - 1973) was het redelijk rustig. Ook voor de vrouwen was het een tijd, waarin zij vrij waren te studeren, te werken, zich te kleden zoals zij wilden, muziek te maken enzovoort.

Vanaf 1973 ging het mis: de koning verjaagd, de Russen er in en daarna de burgeroorlog tussen de Mudjahedin en de Taliban. We weten allemaal hoe dat voor het land en speciaal voor de vrouwen heeft uitgepakt.

Na de inval door de Amerikanen in 2001 zijn er twee belangrijke gebeurtenissen geweest: zoals in Bonn is afgesproken is er een grondwet gemaakt en zijn er presidents- en parlementsverkiezingen geweest.

In het parlement zitten ook vrouwen en in de regering is één vrouw: de minister voor vrouwenzaken. Zij heeft echter geen budget, dus ook geen macht. Ook nu is het onrustig in Afghanistan. Toch proberen de vrouwen hun plaats te vinden in het land, waar de Islam de belangrijkste godsdienst is (98%) en waar de levensverwachting 41 jaar is en 80% van de bevolking analfabeet.

In maart 2003 is het CEDAW (Convention of Elimination of Discrimination Against Women) door Afghanistan ondertekend. De werkelijkheid is echter anders. De eer van de vrouw betekent nog steeds de eer van de familie. De praktijk heeft vooral te maken met een cultuur die al eeuwen lang heerst in deze gebieden. Ook voor de 52% die in de steden woont. Volgens de grondwet hebben meisjes en vrouwen nu recht op onderwijs, gezondheidszorg en arbeid. Maar dit gaat in de praktijk alleen op als de vader of broer daar mee akkoord gaat. Dit geldt slechts voor 2% van de meisjes, met hoogopgeleide ouders.

De overige meisjes gaan hoogstens slechts enkele jaren naar school, namelijk totdat ze trouwen. Dat is gemiddeld in de stad op hun zestiende.

Op het platteland (48% van de bevol-

foto Wim de Boer

king) trouwen meisjes meestal op jongere leeftijd (gemiddeld 13 a 14 jaar). Bovendien zijn daar weinig scholen. En de meeste meisjes op het platteland mogen niet naar school.

Gezondheidszorg is er ook hoofdzakelijk in de steden. Bovendien is dat erg duur, dus voor het grootste deel van de bevolking onbereikbaar. Los daarvan vinden de meeste mannen het niet goed dat een vrouw door een mannelijke arts wordt behandeld, als ze al naar een arts mag.

Problemen

De grootste problemen voor vrouwen in Afghanistan zijn:

1. Afkopen van wraak. In geval twee families een vete hebben, kan wraak afgekocht worden door het aanbieden van een dochter als echtgenote. Dat betekent in heel veel gevallen wraak op het meisje na het huwelijk.
2. Gedwongen huwelijk. Meisjes worden uitgehuwelijkt (sommige al bij de geboorte) om sociale redenen of om het geld, om politieke of andere redenen. Het is vaak de familie die ouders aanzet tot het uithuwelijken van hun doch-

ter. (Soms is ook een jongen slachtoffer van een gedwongen huwelijk.)

Uitwisseling van bruiden tussen twee families komt ook veel voor. Een weduwe wordt in heel veel gevallen gedwongen tot een huwelijk met een familielid van de overleden echtgenoot. In deze gevallen voelt een vrouw zich zo wie zo al 'gedwongen', omdat ze anders haar kinderen kwijt raakt.

Het komt regelmatig voor dat een oudere man wil trouwen met een veel jongere vrouw. Dat kost een paar centen, maar dan kan het, meestal ook weer om financiële redenen.

3. Bruidsschat. In een land waar zoveel armoede is, zijn veel ouders geneigd om hun dochter te 'verkopen'.

4. Geweld, zowel huiselijk geweld als geweld op straat. Verkrachting komt veel voor, maar ook ander lichamelijk geweld. En niet te vergeten psychisch geweld. Het is niet altijd de echtgenoot die geweld gebruikt. Ook de schoonouders of zwagers kunnen de daders zijn.

Andere problemen voor vrouwen, vanuit de cultuur, zijn onder meer:

- * Vrouwen mogen niet deelnemen aan besluitvorming binnen de familie.
- * Vrouwen mogen niet toetreden tot het gemeentelijk bestuur.
- * Vrouwen kunnen niet financieel onafhankelijk zijn (een eventueel salaris behoort de man toe).
- * Vrouwen schamen zich als ze een meisje baren en zijn trots als het een jongen is.

Het is duidelijk dat er nog een lange weg te gaan is voor de Afghaanse vrouwen. Toch zijn er (jonge) vrouwen die (soms samen met het ministerie voor vrouwenzaken) heel hard werken aan het veranderen van de situatie van de vrouw.

En er is in Kaboel een kleine groep vrouwen, die proberen hun eigen bedrijfjes op te zetten. En er zijn vrouwen gekozen in het parlement. Al deze vrouwen hebben steun vanuit het westen nodig. Gelukkig zijn er ook in Nederland mensen en ngo's die voor die steun zorgen, zowel moreel als financieel.

Janny Beekman

Afghanistan: vragen en antwoorden

Gaat de strijd in Afghanistan tegen al-Qaida en het internationale terrorisme?

De leiding van al-Qaida heeft Afghanistan al kort na de aanval van de VS in 2001 verlaten, onmiddellijk na de val van het regime van hun gastheren, de Taliban. Sindsdien zijn er ook geen trainingskampen voor internationale terroristen in Afghanistan. Wat er over is van de leidende groep van al-Qaida heeft nu zijn bases in Pakistan, vermoedelijk op enige afstand van de grens. De oorlog in Afghanistan wordt gevoerd tegen de Taliban in opkomst. Bij het onderzoek naar grote aanslagen in West-Europa, zoals in Londen, duiken er regelmatig actuele contacten op met het stedelijke radicaal-islamistische milieu in Pakistan, godsdienstscholen en trainingskampen aldaar, maar niet vaak met Afghanistan. Opsporingsacties van de Pakistaanse politie zijn veel effectiever gebleken bij het oppakken van kernleden van al-Qaida dan de militaire acties van de NAVO.

Zullen de Taliban opnieuw aan de macht komen als de NAVO zijn biesen pakt?

Tussen 2002 en 2006 – toen de NAVO nog niet ontplooid was in Zuid-Afghanistan, was het aantal terroristische incidenten in Afghanistan betrekkelijk klein. Het huidige Taliban-offensief kan niet los gezien worden van de blijvende aanwezigheid van de NAVO-troepen. De huidige NAVO-commandanten weten heel goed dat de term Taliban nu staat voor een los bondgenootschap van iedereen die tegen de westerse bezetting en de regering Karzai is. Onder andere de Britten maken af en toe afspraken met plaatselijke Talibanleiders. De onlangs alweer afgezette gouverneur van Uruzgan, Abdoel Hakim Moenib, stond in 2005 nog op het lijstje van gezochte Talibancommandanten. Als de VS en de NAVO zich terugtrekken is de kans groot dat de Afghaanse regering een nieuw compromis met regionale en stammilities tot stand moet brengen. Sommige daarvan hebben banden met de Taliban, maar ze zullen niet toestaan dat ze opnieuw aan de macht komen, omdat de herinneringen aan hun bewind niet best zijn. Hetzelfde geldt voor de bevolking in het noorden die bovendien een heel andere etnische samenstelling heeft dan die van de kerngebieden van de Taliban.

Zijn er meer NAVO-troepen nodig in Afghanistan?

Er zijn nu ongeveer 40.000 NAVO-militairen in het land. Naar schatting van hun commandant, de Amerikaanse generaal McNeill, zouden er rond 400.000 nodig zijn om het verzet van de zuidelijke Pashtunstemmen militair te breken. Om die aantallen te halen zouden westerse landen de dienstplicht opnieuw moeten invoeren. De Russen zetten destijds zonder succes 160.000 eigen troepen en 200.000 Afghaanse regeringstroepen in. Een heel andere benadering kwam van een andere Amerikaanse generaal, Joseph Votel, nota bene ondercommandant van Combined Joint Task Force 82 in Afghanistan, de mensen van Enduring Freedom. Volgens hem heeft het land meer behoefte aan specialisten zonder uniform zoals ingenieurs, landbouwkundigen en experts op het gebied van waterkrachtcentrales en transport dan aan extra militairen.

Waarom zit Nederland in Afghanistan?

De opbouwmissie, waarover in het begin veel gepraat werd, was uitsluitend bedoeld om de operatie te verkopen aan een sceptisch publiek en de PvdA. Wat er gebeurt aan opbouwwerk staat nu volledig in het kader van de militaire strijd en het behoud van veroverd terrein. Nederland is vooral Afghanistan binnengekomen omdat het voortbestaan van de NAVO er op het spel staat en Nederland sinds het ministerschap van VVD-Kamp met de VS in de voorste linies van de lange oorlog wil vechten. Mogelijk speelt, zoals de nestor van de Nederlandse liberale commentatoren Heldring een paar maal heeft gesuggereerd, ook het Srebrenica-syndroom nog een rol. Alleen door twee volle periodes in het heetst van de strijd te blijven kan de blamage van Srebrenica ongedaan worden gemaakt.

Kees Kalkman

Bibliografie Afghanistan

Rapporten

Afghanistan, Inc.: A CorpWatch Investigative Report
6 oktober 2006
<http://www.corpwatch.org/article.php?id=13518>
Hoe het westerse bedrijfsleven in Afghanistan grof geld verdient aan slecht uitgevoerd werk.

International Crisis Group
Countering Afghanistan's Insurgency: No Quick Fixes
2 november 2006
<http://www.crisisgroup.org/home/index.cfm?id=4485>
Een nieuwe aanpak is nodig in plaats van de huidige interventie op een koopje

Canadian Troops in Afghanistan: Taking a Hard Look at a Hard Mission
Februari 2007
<http://www.parl.gc.ca/39/1/parlbus/commbus/senate/com-e/defe-e/rep-e/repFeb07-e.pdf>
Kritisch rapport van een Canadese Senaat-commissie na een bezoek aan Afghanistan.

Congressional Research Service
NATO in Afghanistan: A Test of the Transatlantic Alliance
16 juli 2007
www.fas.org/sgp/crs/row/RL33627.pdf

ARD – ABC – BBC
Afghanistan-Umfrage 2007
December 2007
<http://www.tagesschau.de/ausland/afghanistan92.html>
Representatief onderzoek van het Afghan Institute for Social and Public Opinion Research laat enorme verschillen tussen noord en zuid zien en een toename van de minderheid die bereid is tot geweld.

Peter Dahl Thruelsen, Danish Institute for International Studies (DIIS)
NATO in Afghanistan – What lessons are we learning, and are we willing to adjust?
DIIS Report 2007:14
December 2007
<http://www.diis.dk/sw45914.asp>
Rapport vergelijkt de operatie van ISAF met het concept van de NATO Peace support Operations en constateert tal van lacunes.

Senlis Council
Afghanistan – Decision Point 2008
Februari 2008
http://www.senliscouncil.net/documents/decision_point_08
Pleit voor aanzienlijke uitbreiding van het aantal westerse troepen en stopzetten van de agressieve strijd tegen de papavercultuur

als absolute voorwaarden voor succes.

Boeken en artikelen

Antonio Giustozzi, Koran, Kalashnikov and Laptop – The Neo-Taliban Insurgency in Afghanistan. Hurst & company, Londen 2007, 257 pg. (register, bibliografie, kaarten) ISBN 978-1-85065-873-3
Nederland voert in Afghanistan een guerrillaoorlog. Hoewel er veel over geschreven en beweerd wordt, is er nog geen grondige openbare studie beschikbaar. De belangrijkste vragen betreffen de omvang en motivatie van de Taliban, de mate van succes of mislukking van hun (guerrilla)strategie en de contraguerrillastrategie die gebruikt wordt door de NAVO, de Amerikanen en het Afghaanse regeringsleger. Dit boekje, gebaseerd op grondig onderzoek, geeft voor de periode 2002 tot begin 2007 een helder beeld en zou eigenlijk snel vertaald moeten worden. De onderzoeker, werkzaam bij de London School of Economics, weet met een grondige ordening van zijn gegevens inzicht te geven in sleutelconcepten zoals 'hearts and minds' en de 'inktvlak strategie'. Verplichte kost voor iedereen die last heeft van 'sound-byte' moeheid.

Olivier Immig, Jan van Heugten, Afghanistan: de Taliban aan de macht. Netherlands Institute of South Asian Studies, Amsterdam 2000, 154 pg. ISBN 90-801758-2-x
Inleiding met korte geschiedenis van Afghanistan concentreert zich op opkomst en heerschappij van de Taliban.

Farah Karimi, Slagveld Afghanistan. Nieuw Amsterdam Uitgevers, 2006, 176 pg. ISBN 1090-468-1143-8
Analyse door het vroegere kamerlid van GroenLinks en Afghanistan-specialist concludeert dat de buitenlandse militairen in het zuiden van Afghanistan onderdeel van het probleem in plaats van de oplossing zijn.

Ralph H. Magnus, Eden Naby, Afghanistan – Mullah, Marx, and Mujahid. Westview Press, Boulder Co. (VS) 2000, 289 pg. (register) ISBN 0-8133-4019-5
Overzichtelijke geschiedenis vanuit het academisch establishment met aandacht voor geopolitiek, de marxistische stroming in Afghanistan, maar veel minder voor al-Qaida, de rol van de VS en Pakistan.

Jonathan Neale, The Afghan Tragedy. In: International Socialism 2:12 (1981) pp 2-32
Uitstekende beschrijving van de milieus waarin zich de Afghaanse revolutie van 1978 en de daaropvolgende opstand afspeelde. Neale deed in die tijd antropolo-

gisch onderzoek in Afghanistan.
www.marxists.de

Olivier Roy, Islam and Resistance in Afghanistan. Cambridge University Press, Cambridge 1986, 253 p9. (register) ISBN 0-521-33803-4
Klassiek boek over het Afghaanse verzet ten tijde van de bezetting door de troepen van de Sovjet-Unie, waarin bijvoorbeeld de verschillen tussen traditionalisten en fundamentalisten (waaronder islamisten) helder uiteen wordt gezet.

Winfried Wolf, Afghanistan, der Krieg und die neue Weltordnung. Konkret Literatur Verlag, Hamburg 2002, 205 pg. ISBN 3-89458-209-X
Linkse publicist en voormalig parlements lid voor de PDS legt nadruk op geopolitiek, olie, militair industrieel complex en hegemonie van de VS bij de analyse van het eerste jaar van de Afghanistanoorlog.

Mohammad Yousaf, Mark Adkin, Afghanistan – The Bear Trap, The Defeat of a Superpower. Pen & Sword Books Ltd, Barnsley (GB) 1992, 243 pg. (register, kaarten) ISBN 0-85052-860-7
Brigadegeneraal Yousaf was van 1983 tot 1987 hoofd van het Afghaanse Bureau van de militaire inlichtingendienst van Pakistan (ISI) en als zodanig belast met training en operationele planning voor de mujahedien-guerrilla in Afghanistan. Dat wordt gedetailleerd aan de hand van kaartjes beschreven.

Websites

e-Ariana
Nieuwsberichten en artikelen
<http://www.e-ariana.com/>

Radio Free Europe / Radio Liberty
Afghanistanpagina en rapporten van ooit door de CIA gesponsorde Koude Oorlogszender volgen de lokale media over het algemeen goed.
<http://www.rferl.org/featuresarchive/country/afghanistan.html>
<http://www.rferl.org/reports/Archive.aspx?report=562&year=2008>

Institute for War and Peace Reporting
Werken veel met Afghaanse journalisten, daardoor uniek materiaal.
<http://iwpr.net/>

Uruzgan Weblog
Nederlandse soldatenzender op Internet begint met een citaat van Trotsky ("You may not be interested in war, but war is certainly interested in you") en kan soms ook kritisch uit de hoek komen.
<http://oruzgan.web-log.nl/>

KORTE BERICHTEN

TU/e Vredescentrum gaat verder als onafhankelijke stichting

Per 1 april 2008 beëindigt de Technische Universiteit Eindhoven de ondersteuning van het aan de universiteit verbonden Vredescentrum. Het Vredescentrum gaat verder als Vredesstichting Eindhoven.

Het Vredescentrum werd in 1988 opgericht, in een tijd dus dat de roep om vrede door ontwapening sterk was. In de huidige tijd van de 'harde aanpak' past het kennelijk niet meer.

Niettemin is er binnen het bestuur van het Vredescentrum voldoende enthousiasme voor een doorstart als stichting, onafhankelijk van de universiteit. Het bestuur zoekt nog mensen die daaraan willen meewerken. Wij wensen de Vredesstichting Eindhoven veel succes!

Verklaring Latijns Amerikaanse vredesorganisaties tegen de oorlogsdreiging

Vredesorganisaties uit Ecuador, Colombia, Venezuela en andere Zuid-Amerikaanse landen hebben een gezamenlijke verklaring uitgegeven tegen de oorlogsdreiging na het Colombiaanse militaire optreden tegen de FARC op Ecuatoriaans grondgebied.

In de verklaring zeggen ze o.a. dat een oorlog het nationalisme zal aanwakkeren en zal leiden tot meer macht voor de militairen. Verder zal het de aandacht afleiden van de werkelijke problemen van de regio, zoals ongecontroleerde exploitatie van grondstoffen, hoge werkloosheid, corruptie en discriminatie.

Vredeswebsites deden het goed in 2007

Vijf vredeswebsites maakten recent hun bezoekcijfers over 2007 bekend. Het bezoek stijgt nog steeds, maar minder sterk dan in het verleden.

De site met verreweg het meeste bezoek is De Vredessite, www.vredessite.nl, met ca. 550.000 bezoekers die te samen ca. 1,3 miljoen pagina's bekeken.

Het Vredesmuseum op Internet, www.vredesmuseum.nl, trok 155.000 bezoekers, 18% meer dan vorig jaar. De bezoekers bekeken 363.000 pagina's.

De website van Werkgroep TV-geweld, www.tvgeweld.nl, verschaftte 122.000 mensen informatie, 10% meer dan in 2006.

De vereniging Pais trok met de website www.vredesbeweging.nl 60.000 bezoekers die 170.000 pagina's bekeken.

Het onderzoekscollectief VD AMOK

ontving op haar website www.vdamok.nl 46.000 bezoekers die 75.000 pagina's raadpleegden.

Gedacht wordt aan meer samenwerking. Wie daar een bijdrage aan wil leveren kan dat laten weten aan: info@vredesmagazine.nl.

Mijnbouw als brandstof voor oorlog

Het nieuwe nummer van 'The Broken Rifle', het blad van War Resisters International, heeft als thema 'mining as a fuel for war'. Aluminium in India, olie in Ecuador, diamanten in Afrika. Het complete blad leest u in de online-leeszaal van het Vredesmuseum op Internet: www.vredesmuseum.nl/download/inhoud.php.

Fraude met invoer uit Israëlische nederzettingen in bezet gebied

Over producten uit Israëlische nederzettingen in Palestijns gebied is een hoog invoerrecht verschuldigd, omdat die nederzettingen illegaal zijn. Dat invoerrecht wordt op grote schaal ontdoken.

In Nederland blijken veel producten uit de nederzettingen te koop te zijn. Op Tweede Kamervragen antwoordt de regering echter dat er officieel geen Israëlische producten uit de nederzettingen in Nederland zijn ingevoerd. Het kan dus niet anders dan dat de invoertarieven ontdoken zijn. Kortom fraude, grootschalige fraude zelfs! PEACE consumentenvereniging doet er aangifte van. Meer informatie: www.peaceconsumer.org

GI Rights Hotline helpt US-soldaten te ontkomen aan de 'war on terror'

Veel soldaten van de VS zien in dat ze in Irak en Afghanistan meer kwaad dan goed doen. Het is echter niet eenvoudig je aan de dienst te onttrekken. GI Rights Hotline, girightshotline.org, helpt ze daarbij. In Europa delen vredesorganisaties folders van GI Rights Hotline uit aan Amerikaanse soldaten. De soldaten mogen ze wel aannemen, maar het is hun verboden ze verder te verspreiden. Verspreiding door de vredesbeweging is daarom erg nuttig. De folders zijn verkrijgbaar bij het DFG-VK: www.dfg-vk.de.

Onrechtmatige inzet hospitaalsoldaten voor gewapende dienst

De Duitse hospitaalsoldate Christiane Ernst-Zettl deed in 2005 dienst in Afghanistan. Ze kreeg de opdracht om haar

Rode Kruisarmband af te doen en te helpen bij het fouilleren van Afghaanse vrouwen. Dat weigerde ze, omdat het in strijd is met het internationale recht.

Daarin had ze gelijk, volgens de bepalingen van de Geneefse Conventies is een hospitaalsoldaat een niet-combattant en mag derhalve niet met dat soort taken worden belast.

Toch kreeg Christine een disciplinaire straf (een boete van 800 euro) opgelegd. Die vocht ze aan en ze klaagde ook de officier die haar de opdracht had gegeven aan. De gerechten verscholen zich echter achter procedurekwesties en juridische spitsvondigheden. Zodoende gaat het misbruik van hospitaalsoldaten gewoon verder in het leger van Duitsland.

Ontleend aan: *CivilCourage*, februari 2008

Steun publiek voor militaire missie Uruzgan steeds minder

Uit een rapport van Defensie zelf blijkt dat de steun onder de bevolking voor het Nederlandse militaire optreden in Uruzgan afneemt.

Citaten uit het rapport:

In februari 2008 geeft 36% van de Nederlandse bevolking aan voorstander en 36% tegenstander te zijn van de missie in Uruzgan. 28% Geeft aan geen voor-/tegenstander te zijn.

Het volledige rapport vindt u in de online-leeszaal van het Museum voor Vrede en Geweldloosheid: www.vredesmuseum.nl/download/inhoud.php.

Footprints for Peace

Op 26 april, precies 22 jaar na de ramp in Tsjernobyl, vertrekt vanuit het Battersea Park in Londen een internationale groep vredesactivisten voor een voettocht van 84 dagen. Lopend door Frankrijk, zullen ze op 16 juli arriveren in Geneve. Iedereen kan een eindje meelopen. Uitgebreide informatie over de tocht is beschikbaar op de website www.footprintsforpeace.net

Amerikaanse vredesactivist Ralph DiGia overleden

Op 1 februari 2008 overleed Ralph DiGia op 93-jarige leeftijd. Hij was in de Tweede Wereldoorlog dienstweigeraar en zijn hele leven actief in de War Resisters League.

Ralph werd in 1914 geboren in de Bronx als kind van Italiaanse immigranten. In 1942 werd hij opgeroepen voor militaire dienst. Dienstweigering op ethi-

sche gronden was toen in de VS onmogelijk. Ralph werd veroordeeld tot 3 jaar gevangenisstraf. In de gevangenis ging hij in hongerstaking tegen de rassens-egregatie in de eetzaal. Met succes!

Na zijn vrijlating wijdde hij zijn hele leven aan het vredeswerk. In 1999 werd hij voor het laatst gearresteerd bij een demonstratie tegen het doodschieten van een Guineese immigrant door de New Yorkse politie.

Palestijns gewelddoos verzet

Uit een brief van de Palestijnse Gewelddoos Verzetbeweging:

'... stenen gooien werkte niet en zelfmoordbommen werkten zeker niet. In deze nieuwe tijd moeten we gewelddoos methoden gebruiken, maar zelfs die worden door de Israëlische bezetters als agressief gezien.'

Verder over het doorbreken van de muur tussen Gaza en Egypte:

'... geen macht kan standhouden tegen een mensenmassa die de grens van de wanhoop voorbij is. Dat is de les van Gaza, januari 2008.'

Bron: Bulletin of World Report, januari 2008

Oorlog met Irak na zeker 935 leugens

In de aanloop van de oorlog met Irak hebben president Bush en hoge regeringsfunctionarissen gedurende twee jaar zeker 935 onwaarheden verkondigd over bedreiging van de veiligheid van de VS door Irak. Dit melden journalisten van de non-profitorganisaties Center for Public Integrity en de Fund for Independence in Journalism in een onderzoek. Volgens de onderzoekers maakten de uitlatingen 'onderdeel uit van een vooropgezette campagne die de publieke opinie doelmatig voorbereidde en het land gaandeweg richting oorlog leidde onder valse voorwendselen.'

Meer hierover: www.ravagedigitaal.org/2008/bushadmin/artikel.php

Oorlogskosten olie

'Duurzame energie duur?

Kijk dan eens naar de prijs van olie als je de oorlogskosten voor diezelfde olie meerekent.'

Uitspraak van Zac Goldsmith, Brits conservatief parlementslid in AD 26-1-2008

Criminalisering van Bomspotters in België

De campagne Bomspotting van Vredesactie wil kernwapens de wereld uit, om te beginnen de NAVO-kernwapens uit België. Al tien jaar bijten we ons in het

onderwerp vast. Met succes. Een meerderheid van de bevolking wil van de kernwapens af. Het Belgische parlement keurde als eerste parlementair orgaan binnen de NAVO een resolutie goed om de kernwapens te verwijderen.

NATO GAME OVER is een campagne van geweldloze, directe actie. Via de campagne NATO GAME OVER proberen Vredesactie en de Bomspotters een stem te verwerven in het debat rond vrede en veiligheid. Wanneer de traditionele middelen niet volstaan, eisen Bomspotters in alle openheid, een stem op via geweldloze, directe acties.

'Het werk van een extreme organisatie', zo suggereert de militaire staatsveiligheid in de contacten met politiediensten waar Bomspottinggroepen actief zijn. De Bomspotters uit Geel werden tijdens het uitdelen van pamfletten door de politie één voor één apart genomen, van ieder werd de identiteit vastgesteld en een foto genomen. De burgemeester van Geel reageerde ontgoocheld over het optreden van zijn eigen politiekorps.

Dit is een onterecht criminaliseren van vredesactivisten.

Vredesactie roept bevriende organisaties op te onderschrijven dat als dát extreem is, zij ook een extreme organisatie zijn. Meer info: www.vredesactie.be

Nieuwe website tegen NAVO

Op de nieuwe website www.mcmilitary.org vinden vredesactivisten veel gegevens over de NAVO, de acties ertegen en handleidingen voor geweldloze, directe actie. De bedoeling is dat deze site een zo compleet mogelijk beeld gaat bieden van wat de NAVO wereldwijd doet, waar de bases zijn, wie er aan leveren, enz.

Defensie op de vrije markt?

In de EU gelden bij overheidsaanbestedingen strikte procedures en is het stellen van andere dan puur commerciële voorwaarden vrijwel geheel verboden. Tot nu toe werden defensieaankopen van deze regels uitgezonderd. Maar op dit moment doet de Europese Commissie pogingen om de Europese defensiemarkt ook in de rigide vrije markt van de EU te persen. Ze is een Richtlijn aan het ontwikkelen die overheden verplicht om defensiecontracten openbaar aan te besteden, zoals dat bijvoorbeeld ook moet met schoolboeken.

Om tegemoet te komen aan de specifieke eisen die bij defensieaankopen een rol spelen geeft de richtlijn wel de vrijheid om extra voorwaarden te stellen bij de aanbesteding, zoals een geheim-

houdingsgarantie van strategische informatie of garanties voor nalevingen en onderhoud, met name cruciaal tijdens operaties.

Niet-strategische defensieaankopen (dus 'niet-wapens') vielen altijd al onder de aanbestedingsregels. Hiervoor geldt, dat bij haast de aanbestedingsprocedure verkort mag worden doorlopen, zoals bijvoorbeeld is gebeurd bij de aanschaf van berglaarzen voor personeel in Afghanistan.

Een geval apart, waar de Commissie nog niet uit is, is de gewoonte om bij internationale defensiecontacten offsets, ook wel compensatieorders, te bedingen. Bijvoorbeeld dat een deel van het werk in het kopende land wordt uitgevoerd of dat aanbestedingen voor eenzelfde bedrag als het aankoopbedrag voor het defensiematerieel wordt gedaan in het kopende land. Offsets zijn een belangrijk marketinginstrument in de defensiemarkt. Of de beloofde gouden bergen daadwerkelijk ook gerealiseerd worden is natuurlijk een tweede.

Maar het hele idee om van defensie-industrie een gewone commerciële bedrijfstak te maken gaat in tegen de tendens van steeds nauwere samenwerking tussen defensie en bedrijfsleven, al dan niet samen met TNO, die nodig is om de steeds specifiekere eisen aan zeer specialistische systemen te verwerken in ontwerpen. Zeker in de hightech Nederlandse defensie-industrie, die veel elektronica levert voor bijvoorbeeld communicatieapparatuur en precisiewapens, zijn op maat van de klant gesneden systemen alleen mogelijk in nauwe samenwerking. Niet alleen tijdens de ontwikkelingsfase, maar ook bij het daaropvolgende onderhoud. Sommige systemen zijn zo gespecialiseerd dat defensie daar geen speciale medewerkers voor kan opleiden. Deze samenwerking wordt door de Nederlandse regering ook expliciet gewenst om de defensie-industrie sterk en innovatief te houden.

Een laatste ontwikkeling tenslotte is het plan vanuit Brussel om voor wapenhandel ook een interne markt in te richten. Daarmee zouden Europese bedrijven makkelijker samen moeten kunnen werken, zonder te moeten voldoen aan wat een 'verstikkende bureaucratie' heet te zijn. Kortom, er zullen dan geen exportvergunningen meer nodig zijn voor de handel in militaire goederen, zolang die binnen de grenzen van de Unie blijft. Groot bezwaar is uiteraard dat daarmee het zicht op een belangrijk deel van de wapenhandel verdwijnt, en erger nog, Europese wapens uiteindelijk de Unie zullen verlaten op een exportvergunning van het land met de laagste drempels, pakweg Bulgarije of Frankrijk (Wendela de Vries en Frank Slijper)

23 februari 2008 Den Haag, foto Boyd Noorda

Zo'n 200 mensen waren zaterdag 23 februari aanwezig op de manifestatie Gaza open, muren slopen op het Buitenhof, die georganiseerd was door het Palestina Komitee, de Palestijnse Gemeenschap Nederland en I.S. In ongeveer dertig steden in de wereld vonden op dezelfde dag manifestaties plaats om aandacht te vestigen op het Israëliëse beleg van het dichtbevolkte gebied. Bombardementen, voedseltekort en gebrek aan medicijnen hebben de afgelopen maanden aan honderden Palestijnen het leven gekost.

Tariq Shadid van de Palestijnse Gemeenschap Nederland hekelde de rol van de Nederlandse regering die binnen de EU praktische stappen tegen Israël consequent blokkeert. Hajo Meyer van Een Ander Joods Geluid noemde in zijn toespraak het gebruik van collectieve straffen door Israël een 'dictatoriale praktijk'. Hij wees op het initiatief van 24 Israëliëse organisaties, die met een voedselkaravaan het beleg van Gaza hebben doorbroken.

VREDESMUSEUM

Dinsdag 1 april 2008 t/m zondag 31 augustus 2008 – Overloon

Tentoonstelling Onderdrukking en Bevrijding

Aangrijpende tentoonstelling over het droeve lot van Duitse dienstweigeraars in de Tweede Wereldoorlog. Liberty Park, Museumpark 1. Open: 10-17 uur; juli-aug. 10-18 uur. Organisatie: Museum voor Vrede en Geweldloosheid. Info: 020-668.18.68 (Hein v.d. Kroon). E-mail: info@vredesmuseum.nl Web: www.vredesmuseum.nl

Jean Bricmont, Humanitaire interventies – Mensenrechten als excuus voor oorlog. EPO, Berchem (Be.) 2008, 246 pg. (register) ISBN 978-90-6445-478-3

Bricmont (professor theoretische fysica aan de universiteit van Louvain-la-Neuve) heeft een sterke opening met de stelling dat de ondergang van de Sovjet-Unie te vergelijken is met de val van Napoleon. Beide voortgekomen uit revoluties, beide al dan niet terecht symbool voor idealen die ze verdedigden en verraadden, beide gecompliceerd van aard en beide nederlagen met een eenvoudig gevolg: een volledige overwinning van reactionairen. De rest van het boek bestaat uit het fileren van de argumenten van het leerstuk van de humanitaire interventieoorlog. Bricmont beschouwt dit als een ideologische paard van Troje voor de vredesbeweging. Overigens krijgt ook uiterst links ervan langs. Dat laat zich eerder leiden door een utopische vorm van retoriek ('steun' aan diverse goede zaken) dan door een strategie gebaseerd op een reële analyse van de mondiale krachtsverhoudingen. In die zin is Bricmont eigenlijk een linkse variant van de realistische school in de internationale verhoudingen. Zou hij het zelf hier mee eens zijn?

Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD), Staat van Veiligheid – De Nederlandse samenleving sinds 1900 (achttiende jaarboek van het NIOD). Walburg Pers, Zutphen 2007, 224 pg. ISBN 978-90-5730-511-5

Bundel met bijdragen van wisselende kwaliteit over de perceptie van het begrip veiligheid in de laatste eeuw in Nederland mist focus en problematiseert het modieuze begrip 'nationale veiligheid' niet. Toch staan er een aantal lezenswaardige artikelen in zoals dat over de BB die in de Koude Oorlog een illusie van veiligheid probeerde te bieden welke door de bevolking werd doorzien. Het leukste artikel – van Hanneke Hoekstra over de 'Shiver Sisters', een gezelschap pro-Duitse aristocratische dames in het Engeland van de jaren dertig, die door de populaire pers werden weggezet – valt geheel buiten het bestek van het thema. En vergeet niet de prachtige foto's in sombere tinten te bekijken van openbare bomvrije schuilgelegenheden met onder meer collectieve latrines!

Greg Palast, Armed Madhouse – Undercover Dispatches from a dying regime. Penguin Books 2006, 402 pg. (register) ISBN 978-0-141-01827-0

Er staat zoveel op het spel bij de Amerikaanse verkiezingen dat het voor de politieke elite de moeite waard is om te knoeien met de resultaten. De Amerikaanse onderzoeksjournalist Greg Palast heeft onderzocht hoe dat in de afgelopen jaren in zijn werk ging. Bekend is de chaos rond de presidentsverkiezingen in Florida in 2000. De Tv-beelden van de kiezbiljetten verhulden een veel belangrijker gegeven, het wegstrepen van meer dan 45.000 zwarte kiezers uit de kieslijsten, zogenaamd op grond van een strafblad en op instructie van de Republikeinse 'Secretary of state' Katherine Harris. Het overgrote deel van deze verdwenen kiezers waren potentiële kiezers voor de Democraten.

Palast heeft deze kwestie uitvoerig onderzocht en vervolgens ontdekt dat vergelijkbare manipulaties ook gehanteerd werden in de tussentijdse verkiezingen van 2002 en 2006, evenals de presidentiële van 2004.

Voor 2008 is al een zeer belangrijke beperkende maatregel genomen: het invoeren van wetgeving voor verplichte registratie voor de verkiezingen, waarbij fouten in het registratieproces het aantal stemgerechtigden omlaag halen. De getroffen groep is grotendeels afkomstig uit de armste lagen van de bevolking. Palast schat dat deze en andere mechanismen in november zullen resulteren in een stemverlies van 6,4 miljoen stemmen, nog meer dan de 5,32 miljoen die verloren gingen in 2004.

SCHOON IS HET GOUT

Schoon is het gout
het schoonste der metalen
Schoon t'alebast,
en t'luchtige crystal,
Schoon is het licht
wanneer de son gaet dalen,
Schoon t'elpenbeen,
en t'rosenroot coral,
Schoon is de mey
met bloemen sonder tal,
Schoon is de Seeg'
met haer becranste sweerden,
Maer, die de croon
moet draeghen boven al,
Schoon is de vree
de schoonste opder eerden.

Jacobus Revius (1586-1658)

Jacobus Revius

Jacobus Revius, geboren als Jakob Reefsen (Deventer, november 1586 - Leiden, 15 november 1658) was een Nederlands Calvinistisch predikant, dichter, vertaler en (kerk)historicus. Hij publiceerde overwegend Nederlandstalig werk.

Hoewel hij geboren werd in Deventer groeide Jakob Reefsen op in Amsterdam. Hij studeerde theologie in Leiden (1604-1607) en Franeker (1607-1610), waarna hij nog een studiereis in Frankrijk maakte (1610-1612). Hier maakte hij kennis met de renaissancepoëzie die grote invloed zou hebben op zijn eigen dichtwerk. Van 1614 tot 1641 was hij predikant in zijn geboortestad Deventer, die ook zijn studie had betaald. In deze periode werkte hij mee aan de Statenvertaling en publiceerde hij zijn voornaamste gedichtenbundel, de *Over-ysselsche Sangen en Dichten* (1630), die een hoogtepunt van de Nederlandse barok vormt. Eind 1641

Uit Wikipedia, de vrije encyclopedie